Izdaja okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave: „Zasavski tednik" Trbovlje I., Trg revolucije št. 28 (telefon 91) — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-T 146 — List izhaja vsako soboto — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 din — Posamezne številke 10 din — Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasnejše vsak torek dopoldne in ti ne vračamo

Zasavski TEDNIK

Štev. 37 — Trbovlje, dne 8. septembra 1956 — Leto IX.

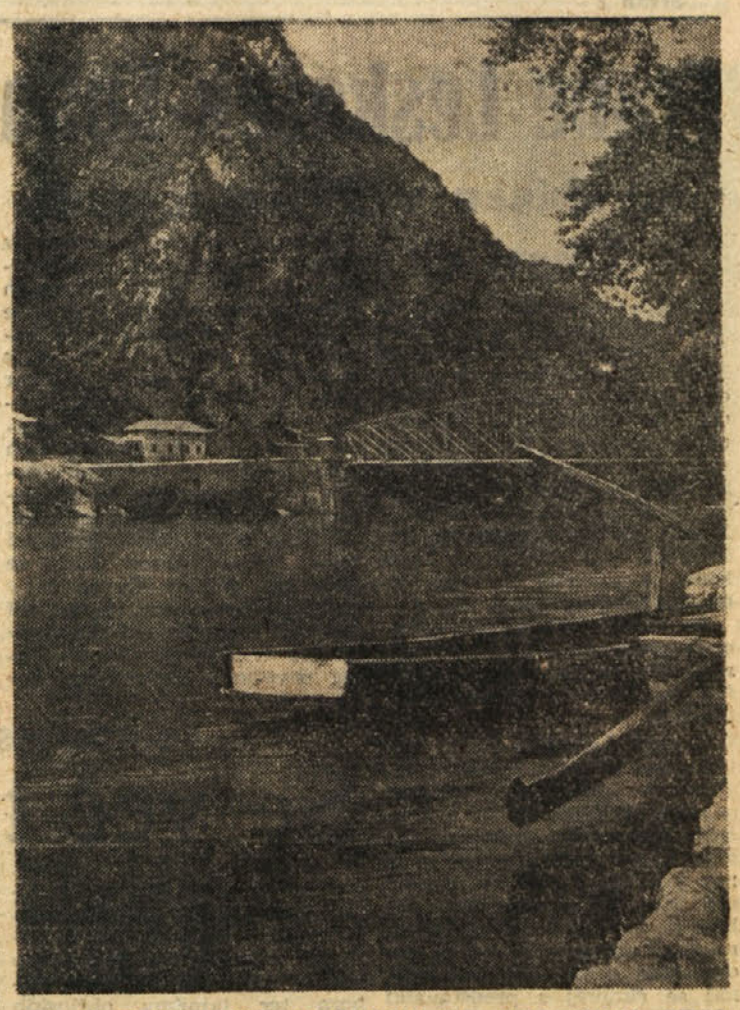

OB PRAZNOVANJU OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE RADEČE POŠILJAJO SVOJIM OBČANOM BORBENE POZDRAVE. OBČINSKI LJUDSKI ODBOR RADEČE — OBČINSKI KOMITE ZKS — OBČINSKI ODBOR SZDL — OBČINSKI ODBVR ZB NOV — OBČINSKI SINDIKALNI SVET

OBČINSKI PRAZNIK V RADEČAH

Leta so mimo, spomin je ostal

Jutri bodo v Radečah petič po vojni zaključili praznovanje občinskega praznika. Od 1. do 9. septembra so se vrstile bogate in zelo dobro obiskane prireditve, ki so jih v počastitev tega praznovanja pripravile radeške množične organizacije in društva.

Čeprav je tega že dokaj let, pa mnogi Radečani še dolgo ne bodo pozabili tistih strašnih dni leta 1941. Mnogi so ta čas ohranili v spominu in kadar nanese pogovor na tisto leto, se marsikateri zgrozi ob misli, kaj vse so morali preživeti samo zato, ker so mislili, čutili in govorili po domače-slovensko. Okupator jim ni dal živeti na svoji grudi, ker je vedel, da se ta živelj ne bo nikdar in nikoli podredil njegovemu redu. Morali so v tujino. V tujino malone goli brez vsega. Oropali so jih najosnovnejših človečanskih pravic in tam v daljni osovraženi deželi so morali služiti tujcu, da je laže moril in divjal po vsej Evropi.

Ne, tega Radečani ne bodo pozabili, kot ne bodo pozabili prvih dveh žrtev, ki sta morali pod okupatorjev strel, tudi zavoljo tega, ker sta zanetili pri Radečanih prvo iskro upora.

Vrnili so se takrat, ko je naša mlada partizanska armada enkrat za vselej osvobodila sleherni košček naše s krvjo prepojene zemlje. Vrnili so se na razdejano grudo in tako rekoč iz nič začeli obnavljati. Niso bili lahki ti časi. Malone goloroki so se zagnal v zemljo in porušene domove in iz nič postavili nove domove, znova posejali njive in zemlja, svobodna zemlja je radodarno začela deliti prve sadove svobodnim ljudem.

Mnogo let je poteklo odsihdob. Sledovi pustošenja in barbarstva so počasi zginili in dandanes je ostal le še grenak in težak spomin na tiste čase.

Toda danes po tolikih letih so ti ljudje tam ob Savi vendarle predrugačili podobo svojega kraja. Razvili so tiste vire, za katere so vedeli, da jim bodo dajali vsakdanji kruh. In ob vsem tem pisanem dogajanju niso mogli ostati brez vsestranske politične in kulturne dejavnosti. Čeprav še ni tako, kot mnogi Radečani želijo, čeprav jim še manjka tega in onega, pa jim zavest, da se bližajo lepšim časom, radodarno pomaga, da hitreje odstranjujejo vse staro. Tale čas je še vedno čas odrekanja in marsikdaj tudi v Radečah pogodrnjajo nad tem ali onim, vendar pa se zavedajo, da si sami ustvarjajo boljši jutrišnji dan, in da je zategadelj potrebno osebne želje podrediti koristim skupnosti. To pa je pravzaprav tisto, kar nas kot celoto dela velike in nepremagljive.

V času praznovanja občinskega praznika so spet spoznali še pobliže bogato ustvarjalno moč neštetih društev in organizacij. In brškone so bili uspeha vsake posamezne nastopajoče skupine bolj veseli kot kdaj koli prej.

ŠTEVILČNO STANJE ČLANSTVA SZDL V NAŠIH OBČINAH

Trbovlje prednjačijo!

Odkar sta se združila oba okraja, so organizacije SZDL pridobile 6000 novih članov — Trenutno je najmanjše članstvo v občini Brežice — Pobiralci članarine naj bi bili znani politični aktivisti, ki naj bi imeli tesne stike s članstvom — Za prvo polletje pobrane komaj 58 odst. članarine

Vsekakor je res, da je številčno stanje organizacije SZDL v našem okraju v zadnjem letu temeljito poraslo. Odkar sta se združila oba okraja v skupni trboveljski okraj, so naši aktivisti pridobili nad 6000 ljudi v članstvo. Tega uspeha ne gre zanikati in nam pove, da je vsestranska politična in druga dejavnost lepo napredovala.

Po podatkih, ki jih ima OO SZDL, je razvidno, da bi bilo v drugem tromesečju številčno stanje članstva SZDL po posameznih občinah naslednje: v občini Trbovlje, ki ima nekaj nad 11.000 volivcev, je v organizaciji nekaj nad 10.000 prebivalcev, kar znaša 87 odst. Na drugem mestu je občina Hrastnik, v kateri je 6.559 volivcev, članov pa 5400, kar znaša 82,3 odst. Na tretje mesto se uvršča občina Zagorje z nekaj nad 9 tisoč volivci, ki ima 7893 članov ali 84,6 odst.

Potem si sledijo občina Radeče z 71 odst., Senovo z 50,4 odst., Videm-Krško s 50,2 odst., Sevnica s 43 odst. in Brežice s 40,1 odst.

Treba je poudariti, da so občine v spodnjem delu okraja razmeroma zelo obsežne in da se terenske organizacije ubadajo z mnogimi težkimi problemi. Sodijo pa, da se bo stanje temeljito popravilo v jesenskih in zimskih mesecih, ko bodo dela na poljih v glavnem opravljena in bodo imeli ljudje več časa za sestanke in drugo delo.

Moramo pa opozoriti na nekatere nezdrave pojave, pri katerih greše mnoge terenske in vaške organizacije. Vodstva organizacij so namreč za blagajnike oziroma pobiralce članarine določila ljudi iz vrst članstva, ki nič kaj dobro ne poznajo problemov svojih organizacij, in ki niti ne morejo ljudem tolmačiti vsega tistega, kar jih zanima. V nekaterih krajih pa so celo primeri, da pobiralci članarine enostavno prepustijo to delo svojim otrokom. Povsem razumljivo je, da le-tem ljudje neradi plačujejo članarino. Sodimo, da bi morala vodstva organizacij zaupati to delo sposobnim in znanim političnim aktivistom, ki bi ob pobiranju članarine odgovarjali na posamezna vprašanja volivcev. To bi volivcem omogočilo, da bi bili podrobno poučeni o tekočih zadevah, pobiralci pa bi lahko o njihovih težavah in problemih poročali na sejah organizacij.

Menda nam ne more biti v ponos, da je bilo doslej za prvo polletje tekočega leta pobranih komaj 58 odst. vseh članskih prispevkov. To pa je obenem tudi dokaj zgovoren dokaz, da vodstva pobiranju članarine niso posvečala potrebne pozornosti.

Pričakovati je, da bo sedaj v jesenskih in zimskih mesecih tudi v tem pogledu drugače.

(v)

Vrata Zagrebškega velesejma so se odprla

Sodelujejo tudi zasavska podjetja

Včeraj je bil v Zagrebu slovesno odprt Mednarodni zagrebški velesejem. Letošnji jesenski velesejem je še posebno pomembna gospodarska manifestacija domačih in tujih podjetij. Na velesejmu sodeluje 25 tujih držav s 1200 razstavljavci, ki prikazujejo 7000 proizvodov na površini 80.000 m². Med domačimi razstavljavci sodelujejo tudi nekatera zasavska podjetja, med njimi Steklarna Hrastnik, tovarna rudarskih strojev — STT iz Trbovelj, sevniška kopitarna in mizarska produktivna zadruga.

Se pred otvoritvijo sejma smo izvedeli na upravi STT v Trbovljah, da bo to podjetje razstavljalo letos tolkalne drobilce tipa IZ-I in IZ-II, ki se imenujejo tudi centrifugalni drobilci, in se uporabljajo za drobljenje vsakega kamenja in drugega materiala, nadalje enoverižne strgalne transporterje in nekaj drugih proizvodov.

80 LET trboveljskega cementa

PRVA SLOVENSKA CEMENTARNA, KI PROIZVAJA NAJBOLJŠI CEMENT

Pred 80 leti je pričela obratovati v Trbovljah prva slovenska cementarna, ki pa je v času svojega obstoja doživela velike spremembe. Kakor so bili prvi začetki delovanja te tovarne skromni, se je delovni proces izdelovanja cementa v dolgih letih stalno izboljševal in izpopolnjeval. Vendar tudi današnje prilike po 80 letih zahtevajo spremembo obratovanja oziroma rekonstrukcijo in modernizacijo tovarne. Od prvotnih lastnikov tovarne in pozneje Trboveljske premogokopne družbe, ki je kupila to cementarno, je tovarna po zmagoviti ljudski revoluciji prešla v roke njenih delavcev, ki jo še danes uspešno upravljajo sami.

Cementarna v Trbovljah je v teku svojega obstoja pogosto menjavala svoje zunanje lice in način obratovanja. Dasiravno se je tovarna pogosto dozidavala in prezidavala, opremljala z novimi stroji, vendar ni držala koraka z razvojem moderne tehnike, kar se zlasti občutno pozna danes oziroma vsa leta po osvoboditvi, ko je bilo cementa — kruha naših gradbišč vedno premalo. Kapitalisti nekoč niso dovolj skrbeli za to — po naši osvoboditvi pa se je že marsikaj spremenilo. Velike so bile potrebe po cementu, vedno ga je bilo premalo. Le redkokje se je gradilo v vseh povojnih letih, da se ne bi uporabljal trboveljski cement — proga Šamac—Sarajevo, avtostrada, Litostroj, Novi Beograd, hidrocentrale na Savi, Drini in Dravi, tekstilne tovarne v Makedoniji in še na mnogih stotinah drugih objektov — povsod so gradili in zidali s trboveljskim cementom.

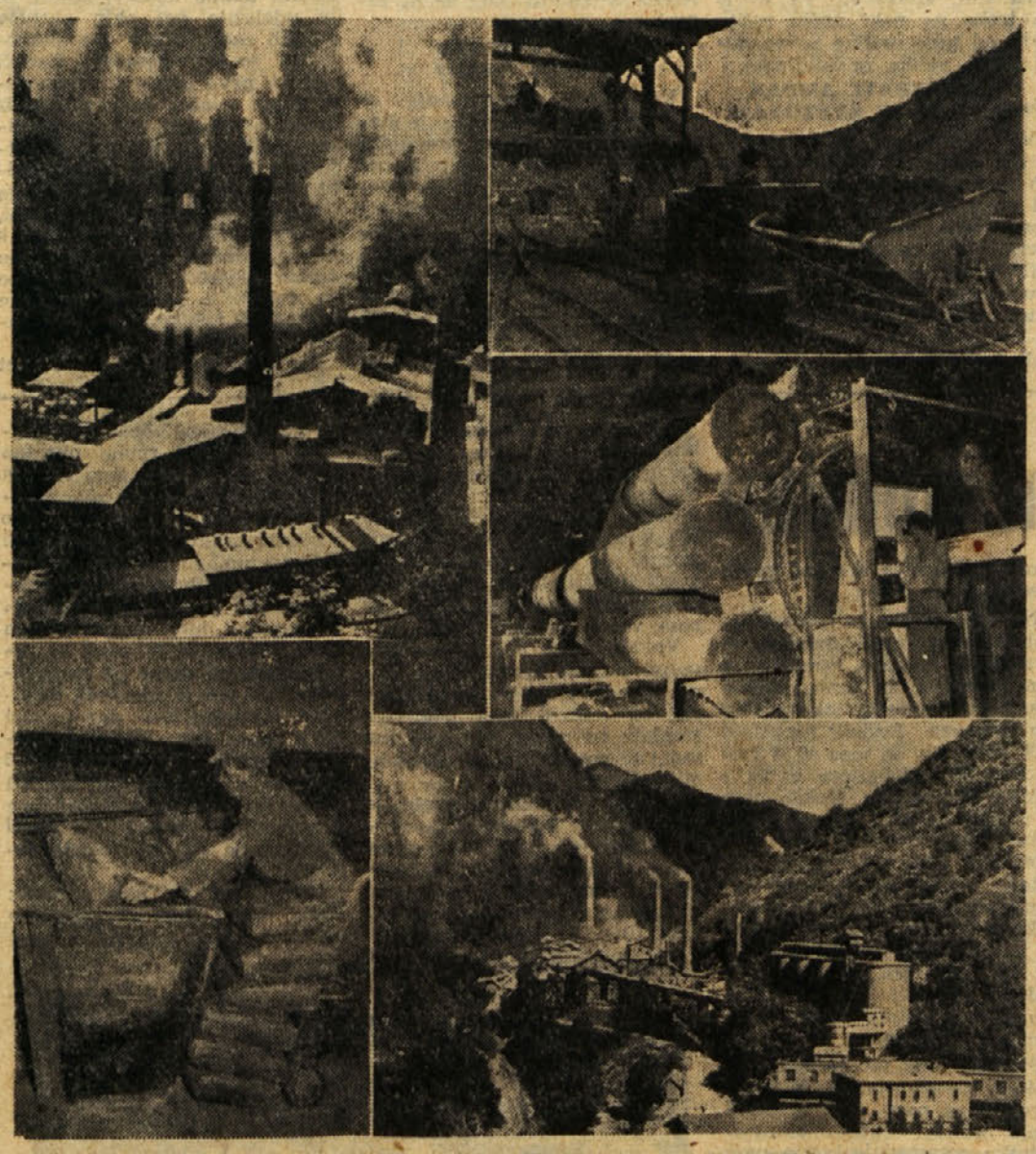

V borbi za čim boljšo kvaliteto se proizvaja visokovredni Portland cement

V stalni borbi vsa leta po osvoboditvi za čim večjo proizvodnjo cementa je kolektiv cementarne vztrajno delal vsak dan. Vse nedelje in praznike brez pristanka se je bila bitka za izpolnitev proizvodnih nalog tovarne. Proizvodnja je tekla dalje, vsa popravila, ki so bila potrebna, pa so se izvršila v tovarni nemoteno za obratovanje in v rekordnem času. Bilo je pomanjkanje raznih rezervnih delov in surovin, ki jih je bilo treba uvažati, a delo je teklo brez prestanka. Vsa leta se je ta kolektiv uporno boril in tudi premagal vse težave.

Letos poteka že šest let, ko delavci sami gospodarijo in upravljajo tovarno. Kvaliteta cementa se stalno izboljšuje in tovarna je že pred šestimi leti dosegla predvojno kakovost cementa. Ne samo doma, tudi izven meja naše domovine je zaslovela trboveljska cementarna s svojo kvalitetno robo, kar je njenemu kolektivu lahko samo v ponos. Toda pot do uspeha ni bila lahka, saj so po vojni v tovarni pogosto manjkali nadomestni deli za stroje, ki so bili nujno potrebni, in to v dobri izdelavi, da je bilo mogoče proizvajati res dober cement. V tej neprestani borbi je tovarniško vodstvo uspelo skupno s kolektivom, ki mnogokrat tudi na račun svojih prejemkov ni varčeval z napori, da obdrži sloves trboveljskega cementa.

Danes se je proizvodnja cementa širom po državi razmahnila in je na trgu dovolj cementa, vendar pa potrošniki zahtevajo skoraj največkrat visokovredni trboveljski Portland cement. To je razumljivo, kajti kdor je začel graditi s trboveljskim cementom, ga bo vedno rad uporabljal. Po vsej državi si ta cement s svojo kvaliteto osvaja tržišča. Pa ne samo pri nas, temveč tudi izven naše države. S predvideno rekonstrukcijo tovarne pa bo v bodoče še v večji meri mogoče zadovoljiti potrebe po tem gradivu. Kolektiv tovarne bo tudi v bodoče na čelu s svojimi strokovnjaki in z direktorjem Venceljem Miklavčičem nesebično prenašal svoje strokovno znanje za mlajše delavce, ki se že uspešno uveljavljajo v svojem poklicu.

Kakor že rečeno — glavna naloga celotnega kolektiva cementarni ob njeni 80-letnici bo zastaviti vse sile za modernizacijo tovarne, s čimer bodo ustvarjeni vsi pogoji za proizvodnjo res odlične kvalitete cementa in za pocenitev proizvodnje.

Ob lepem jubileju prve slovenske tovarne cementa se številnim čestitkam ostalih pridružuje tudi uredništvo in uprava »Zasavskega tednika« v Trbovljah.

KOLEKTIV CEMENTARNE TRBOVLJE

se ob praznovanju 80-letnice svoje tovarne prav iskreno zahvaljuje vsem odjemalcem trboveljskega cementa in jim obljublja, da bo tudi v bodoče skrbel za redno dobavo svojega izdelka in za kvaliteto priznanega trboveljskega Portland cementa, ki ni poznan in iskan samo širom po naši domovini, temveč tudi izven meja naše države.

Obisk voditelja belgijske socialistične mladine v našem okraju

V sredo, 29. avgusta, je obiskal trboveljski okraj generalni sekretar belgijske socialistične mladine »Mlada garda« ki naj aktivno deluje v področju wallonske pokrajine.

Gosta je spremljal po našem okraju član predsedstva CK LMS tov. Rudi Bregar. V programu obiska si je v Trbovljah ogledal Strojno tovarno, Tovarno celuloze in papirja v Vidmu-Krškem, klub mladih zadružnikov v Kapelah pri Dobovi, zadružni dom na Bizeljskem in zadružno posestvo v Sevnici.

Voditelj socialistične mladine Belgije se je predvsem zanimal za vlogo delavske in kmečke mladine v družbenem, političnem in gospodar. življenju.

Franc Leskošek-Luka

na obisku v Strojni tovarni v Trbovljah

Strojno tovarno v Trbovljah je pretekli petek zjutraj obiskal član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek-Luka in se ves dan zadržal v razgovorih z vodilnimi predstavniki podjetja, okraja in mesta. Pri teh razgovorih so bili poleg predstavnikov Strojne tovarne navzoči tudi predsednik OLO Trbovlje Martin Gosak, predsednik občinskega LO Trbovlje Lojze Dular in direktor rudnika Trbovlje-Hrastnik Alojz Ribič.

Po Strojni tovarni sta uglednega gosta spremljala predsednik delavskega sveta tovarne Herman Kolar in direktor Franc Slapnik.

Tovariš Leskošek se je zelo pohvalno izrazil o ureditvi tovarne, o tehnološkem procesu, o redu in disciplini in o kvaliteti tovarniških izdelkov. Čestital je delovnemu kolektivu in mu želel še v bodoče velikih uspehov. Dal je celo vrsto pobud za nadaljnji razvoj tovarne in za vzgojo strokovnega kadra. Med drugim je predlagal, naj se čimprej s predstavniki mesta Trbovlje pripravi vse potrebno za odstranitev tako imenovane »stare glažute«, ki prav gotovo ni v ponos Trbovljam in tudi ovira nadaljnji razvoj tovarne, ki potrebuje veliko prostora.

Strojna tovarna v Trbovljah ne sme zamuditi razvojnih možnosti, ki jih ji nudi njena lokacija in rudarska tradicija. Potreba po nadaljnji mehanizaciji rudnikov v Jugoslaviji je iz dneva v dan večja. Izdelki, ki se kot prototip izdelajo v tovarni, naj se prej preizkusijo v rudniku in šele po uspelem poizkusu naj se v tovarni zastavi prva serija. Tovarna ima pri tem posebno veliko prednost, ker ima v svoji neposredni bližini rudnik. Pri prototipih in pri uvajanju novih proizvodov je potrebno sodelovanje med rudniškimi in tovarniškimi strokovnjaki. Tovariš Leskošek je ponovno poudaril, da rudnik Trbovlje-Hrastnik lahko pri tem pionirskem in pomembnem delu veliko pomaga.

Nadalje se je tovariš Leskošek zanimal, kako stoji tovarna s strokovnim kadrom, pri čemer je poudarjal, da je napredek strokovnega kadra neogibno potreben in da je zato treba temu vprašanju posvetiti še posebno skrb. Zanimal se je, kakšno je stanje v tovarniški Industrijski kovinarski šoli. Ko so mu predstavniki podjetja pojasnili, da ima tovarna danes v tej šoli 150 učencev, da pa ima težave s šolskimi prostori, je obljubil vsestransko podporo za rešitev tega vprašanja, ker bi tovarna lahko potem zaposlila še večje število učencev.

S tem v zvezi je tov. Leskošek omenil, da je treba ljudem v Trbovljah jasno povedati, da mesto Trbovlje za daljše razdobje nima večjih industrijskih perspektiv. Strojna tovarna se bo sicer v naslednjem desetletju še povečala, v njej bo zaposleno še nekaj stotin delavcev in uslužbencev, rekonstruirala in modernizirala se bo trboveljska cementarna, ki pa ne bo zahtevala znatnega povečanja dotoka delovne sile. Ustanovilo se bo nekaj novih obrtniških delavnic, razširila in povečala se bodo že obstoječa manjša industrijska podjetja — to pa je v Trbovljah v glavnem vse, kar se da v bodoče napraviti. Ravno zato pa mora biti skrb mestne občine v Trbovljah in vseh gospodarskih in političnih voditeljev, da zagotovi dovolj veliko kapaciteto strokovnih šol, da bodo v tej dolini imeli vsi mladi ljudje možnost izučiti se kakšnega poklica. Če bo že v nadaljnji perspektivi ta ali oni zapustil Trbovlje, naj jih zapusti kot kvalificiran delavec. Poleg povečanja Industrijske kovinarske šole se bo na novo ustanovila na predlog rudnika v kraju nadzorniška rudarska šola, edina te vrste v Sloveniji. Tovariš Leskošek je ta predlog pozdravil in tudi zagotovil vsestransko podporo, ker je v Trbovljah najstarejša rudarska tradicija in se poleg tega tukaj razvija moderna strojna tovarna, ki proizvaja v glavnem rudrsko mehanizacijo, pri čemer bodo gojenci te šole lahko zelo veliko pridobili.

Ob koncu se je tovariš Leskošek izredno pohvalno izrazil o ureditvi in napredku samega mesta Trbovlje in mu želel, naj se še v bodoče tako krepko razvija.

Ob 16. uri se je član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek-Luka skupno z direktorjem rudnika tov. Ribičem odpeljal na Dol pri Hrastniku, kjer odpirajo nov rudniški obrat.

Prenatrpani dnevni redi

in premajhna povezava z državljani, največja ovira za še boljše in smotrnejše delovanje Zbora proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora — Komisija za vprašanja delavskega samoupravljanja se sploh še ni sešla

Sicer ob dosedanjih devetih sejah Zbora proizvajalcev našega okraja še ni moč dati neke dokončne ocene ali analize. Lahko pa ugotovimo nekaj bistvenih stvari, ki kažejo uspehe in pomanjkljivosti delovanja odbornikov.

Sestav tega važnega organa pove, da smo izbrali — lahko bi rekli — ljudi, ki zelo dobro poznajo naša politično-gospodarska vprašanja, saj so malone vsi v proizvodnji, kjer se vsakodnevno srečujejo z neštetimi problemi, kar jim omogoča na posameznih zasedanjih preudarno izreči svoj »da« ali »ne«. No, delali bi jim krivico, če ne bi napisali, da so »ne« izrekli samo tedaj, kadar so spoznali, da bi bila pritrditev k kakšnemu sklepu škodljiva za koristi naše skupnosti.

Če nekoliko pogledamo dnevne rede posameznih zasedanj, bi že površen opazovalec moral ugotoviti, da so ti sila prenatrpani. To potrjujejo malone vse seje, najbolj zgovorno pa dnevni red 4. seje. Takrat so morali odborniki obravnavati kar 18 zadev. In ena je bila važnejša od druge. Povsem razumljivo je, da se spričo tega poraja vprašanje, ali so na tej seji, ki je, mimogrede rečeno, trajala pet ur, utegnili odborniki konstruktivno in preudarno osvetliti vsako posamezno točko. Pa čeprav, kot rečeno, odborniki dobro poznajo probleme celotnega okraja. In računajmo še, da vsi odborniki niso niti posegli v razpravo. Navzlic temu pa sodimo, da se mnogi niso mogli dovolj poglobiti v vsako posamezno točko.

Nič ni čudnega, če so odborniki že ta dejstva sami ugotovili in so celo predlagali, naj bi bili dnevni redi krajši, čeprav bi se zategadelj morali večkrat sniti.

Drugo, kar menda ne more ostati dlje brez zlih posledic, je to, da je povezava med odborniki zbora in državljani zelo pomanjkljiva. Doslej je bilo malo primerov, da bi zasedanjem prisostvovali državljani in se pobliže seznanili z njegovim delom.

Samo primer: zbor je izmed 25 predlogov in prošenj gospodarskih organizacij ugodno rešil le 17 zadev. Ostalih sedem — šlo je za izdajo poroštvenih izjav — zavrnil. V vseh teh sedmih primerih odborniki sicer niso imeli zadostnih dokumentacij, in so torej prošnje docela upravičeno zavrnili. Če pa bi bili na zasedanjih prisotni tovariši iz teh podjetij in obrazložili probleme svoje tovarne, bi odborniki brržčas dali izjave.

Čutiti pa je tudi premajhno povezavo zbora z družbenimi organizacijami in drugimi ustanovami.

In končno najvažnejše: odborniki zbora proizvajalcev so sicer dokaj redno obiskovali seje oziroma zasedanja delavskih svetov naših podjetij in ondi konstruktivno pomagali z nasveti in pojasnili. Toda kaj pa zbori volivcev? Odborniki bi morali končno le poročati tistim, ki so jih za to važno poslanstvo izbrali. Torej: odborniki bi morali od delavcev pričakovati kakšne predloge in napotke! Te pa je moč dobiti le na zborih volivcev. Žal je bilo le-teh zelo malo. Menda le v šestih, sedmih podjetjih. Sicer je tudi to opravičljivo, saj je znano, da opravljajo odborniki zbora proizvajalcev še kopico drugih važnih funkcij in nekako niso prišli do tega opravila. Toda, kot rečeno, je treba pribiti, da bc delo odbornikov dosti boljše in smotrnejše tedaj, ko bodo začeli o stvareh razpravljati tudi s svojimi volivci.

Doslej se komisija za vprašanja delavskega samoupravljanja še sploh ni sešla. Torej gre za institucijo, ki je najbolj poklicana skrbeti za uspešno sodelovanje med zborom proizvajalcev in organi delavskega samoupravljanja. Potemtakem niti ni čudno, če odborniki zbora niso utegnili dati nobenega nasveta ali priporočila v pogledu organizacije dela delavskih svetov in drugih samoupravnih organov.

Vse te pomanjkljivosti so odborniki že sami ugotovili in dali nasvete, kako jih odstraniti. In zategadelj lahko prčakujemo, da se bo z odstranitvijo teh napak že v bližnji bodočnosti delo tega važnega organa izboljšalo, kar bo končno v splošno korist vsega okraja. (v)

KORISTNO POSVETOVANJE O DRUŽBENEM UPRAVLJANJU

Še več takih posvetovanj

Pred dnevi je bilo v Trbovljah posvetovanje članov okrajne komisije za družbeno upravljanje, predsednikov in tajnikov svetov okrajnega ljudskega odbora ter tajnikov občinskih ljudskih odborov. Na dnevnem redu je bila razprava o vprašanju ljudskih odborov in njihovih svetov ter organov družbenega upravljanja. V izvlečku objavljamo nekaj važnih misli s tega posvetovanja.

OSEBNA, NE PAPIRNATA POVEZAVA

Na posvetovanju so ugotovili, da so sveti okrajnega ljudskega odbora povezani z občinskimi sveti preko svojih tajništev. Poudarili so, da bi bilo zelo koristno, če bi člani okrajnih svetov obiskovali seje svetov občinskega ljudskega odbora, kjer bi se lahko seznanjali s problemi s tega ali onega področja našega družbenega življenja. Prav tako bi bilo priporočljivo, da bi člani občinskega ljudskega odbora obiskovali sestanke organov družbenega upravljanja in se tako neposredno seznanjali z njihovimi problemi. Taka povezanost med okrajnimi in občinskimi sveti bi bila vsekakor koristnejša kot pa papirnata, ki ni tako neposredna in seveda tudi ne učinkovita.

Nekateri tovariši so na posvetovanju poudarili, da taki osebni povezanosti med okrajnimi in občinskimi sveti na eni strani ter med občinskimi sveti in organi družbenega upravljanja delata težave dve oviri, in sicer prvič to, da so člani svetov na svojih službenih mestih prezaposleni, drugič pa pomanjkanje finančnih sredstev. To dvoje bo treba na neki način rešiti, kajti od take osebne povezanosti lahko veliko pričakujemo.

NE DIKTIRATI, AMPAK POMAGATI IN SVETOVATI

Vsi udeleženci posvetovanja so bili enotni v tem, da v odnosih med okrajnimi in občinskimi sveti ter organi družbenega upravljanja ne sme biti neke hierarhične podložnosti. Tudi vsiljiva pomoč nižjim organom družbenega upravljanja bi bila ovira za njihovo samostojno delo, ker bi ob taki pomoči izgubljali iniciativo in bi se vedno zanašali le na pomoč od drugod. Najboljše bi bilo, da bi organi družbenega upravljanja sami vprašali za svet, kadar česar ne vedo. Višji orgni pa naj bi jim posredovali problematiko s tega ali onega področja v informativnem pomenu. Tako naj na primer svet za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora seznani svet za gospodarstvo občine s problemi, o katerih je razpravljal, da bi ga tako izpodbudil k temu, da bi tudi sam začel razmišljati o teh vprašanjih. Nekaj podobnega je že napravil svet za notranje zadeve, ki je vse občine seznanil s problemi gospodarskega kriminala, o katerih je razpravljal. Tudi svet za gospodarstvo pri OLO je o zaključkih razprave seznanil vse občinske ljudske odbore oziroma njihove svete.

POTREBNA JE TUDI VEČJA POVEZANOST MED LJUDSKIMI ODBORI IN SVETI

Vsi sveti brez razlike bi morali vsaj enkrat na leto poročati ljudskemu odboru o svojem delu in o problemih s svojega področja. Ljudski odbori bi morali razpravljati o teh poročilih in zavzeti jasno stališče. Sploh bi morali ljudski odbori nakazovati neko orientacijo v delu svetov in organov družbenega upravljanja, kar pa doslej še ni bil primer. Ljudski odbori bi prav tako morali imeti pregled nad sklepi in odločitvami organov družbenega upravljanja. Od časa do časa bi tudi morali izdelati analizo o delu organov družbenega upravljanja in na podlagi svojih ugotovitev napraviti ustrezne sklepe. Na tem področju je še vedno široka ledina, v katero plug še ni zaoral.

ŠE VEČ TAKIH POSVETOVANJ

Udeleženci posvetovanja so poudarili, da je imenovanje članov svetov treba prepustiti ljudskemu odboru. Če bi šli na sistem delegiranja članov svetov, bi to ne bili več sveti ljudskega odbora, temveč sveti delegrancev, ki bi zastopali koristi tistih podjetij ali ustanov, ki bi jih odposlali; ne pa korist celotne skupnosti.

Ko so razpravljali o zboru proizvajalcev, so izrazili mnenje, naj bi tak zbor imele tudi agrarne občine. Na koncu so sprejeli sklep, da bodo taka posvetovanja tudi po občinah in da tudi okrajno posvetovanje ni bilo zadnje. F. Šetinc

— — —

Otvoritev nove ambulante na Dolu

Minulo soboto je bilo na Dolu pri Hrastniku majhna slovesnost: Dolani so dobili ta dan novo ambulanto. Ambulanto, ki so si jo že dolgo želeli in ki pomeni za njih dragocen prihranek časa in dolgo pot v Hrastnik.

Na skromni slovesnosti so se zbrali številni prebivalci Dola, zastopniki oblasti in množičnih organizacij ter upravnik nove ambulante.

Ambulanta je našla svoje prostore v bivših uradih občine Dol. Ker je na Dolu nad 1500 zavarovancev in njihovih svojcev, bo nova ambulanta lep pripomoček vseh ondotnih krajev.

Ambulanta pa je bila potrebna še iz drugih važnih razlogov. Dol in okolica se bosta kmalu razvila v nemajhno industrijsko področje, saj je znano, da ondi že več mesecev odpirajo nov jamski obrat. (v)

VELIKA MLADINSKA MANIFESTACIJA — USPELE TEKME KOSCEV

Prvo praznovanje aktivov mladih zadružnikov

V nedeljo so se že v zgodnjih jutranjih urah zbirali mladinci in mladinke članice aktivov mladih zadružnikov, pred podjetjem »Agroservis« v Brežicah. Z okrašenimi vozovi in traktorji, na katerih so prikazovali sodobno kmetovanje, so mladi ljudje krenili skozi mesto do parka, od tam pa v Črnc.

Na zadružnem travniku je sledila tekma koscev, katere se je udeležilo pet ekip aktivov mladih zadružnikov. Na tekmovanju so bili doseženi sledeči uspehi: prvo mesto si je osvojila ekipa mladih zadružnikov iz Brežic s 383 točkami, drugo Pišece s 330 točkami, tretje Šentjanž s 324 točkami. Posamezniki so pa dosegli: 1. mesto Drago Gerjevič (Brežice) s 136 točkami, 2. mesto Jože Deržič (Brežice) s 129 točkami, 3. mesto pa Franc Zgalin (Pišece). Prve tri ekipe so dobile v nagrado sodobne kmetijske pripomočke, posamezniki pa denarna darila.

Ob dveh popoldne so se spet zbrali mladinci in mladinke na Črncu, kjer so bili objavljeni tekmovalni uspehi koscev, nato pa je sekretar aktivov mladih zadružnikov pri OZZ, tov. Bogovič odprl zborovanje, ki so se ga udeležili tudi predsednik OZZ Trbovlje, tov. Tone Zupančič, sekretar OO LMS Trbovlje, tov. Franc Šetinc, predsednik brežiške občine tov. Kolenc in drugi. Zbranim mladinkam in mladincem sta govorila in čestitala k doseženim uspehom tov. Zupančič in tov. Šetinc. Nato je sledil kulturni spored, ki so ga pripravili aktivi sami. Presenetili so navzoče mladinci in mladinke aktiva mladih zadružnikov iz Šentjanža, ki so nadvse lepo izvedli folklorne točke.

Te prve tovrstne prireditve so se udeležili člani aktivov mladih zadružnikov iz Radeč, Sevnice, Šentjanža, Brežic, Pišec, Dobove in Kapel. V kratkem času obstoja te organizacije so njeni člani že precej napravili. Vneto se zanimtjo za vse kmetijske veje, urejujejo z zvezo zadružnic vrtove in tople grede, urejujejo nadalje razna poizkusna gnojišča, razen tega pa delajo tudi za kulturen dvig mladine na vasi. Že sedtj pobirajo priglasitve za obisk kmetijskih nadaljevalnih šol, ki se bodo začele jeseni. V teh šolah se bodo v zimskih mesecih izpopolnjevali v kmetijstvu, tako da bodo lahko kot bodoči kmetovalci dobro gospodarili in obdelovali zemljo po sodobnih načelih.

Mladina, ki se je udeležila tega zborovanja in tekme, bo doma lahko s ponosom pripovedovala o tej veliki prireditvi in navdušila še ostale mladince in mladinke za delo v aktivih mladih zadružnikov. Vsi aktivi bodo začeto delo nadaljevali, tako da bodo šli prihodnje leto na zbor še z večjim veseljem in ponosom, ker bodo lahko dokazali, da so v enem letu mnogo napredovali. -a

Franc Šetinc:

V belgijskem rudniku

Obiskali smo rudnik Werister District de Pleron v bližini Liega. Pri vhodu v rudnik sta nas sprejela glavni inženir in profesionalni - sindikalni funkcionar. Prvi nas je povabil v majhno prisarno, kjer smo se morali podpisati v debelo knjigo, ne da bi nam povedali, za kaj pravzaprav gre. Slutili pa smo, da smo se podpisali, da gremo v rudnik na lastno odgovornost. V kopalnici smo dobili delovne obleke, v prostoru poleg nje pa še čelade in svetilke. Tako oboroženi smo se postavili v pozor pred fotoreporterja. Upam, da je posnetek uspel, kajti ta slika bo edinstvena v mojem spominskem albumu...

Ko smo nekoliko podobni Marsovcem stopali proti glavnemu jašku, je bilo marsikomu tesno pri srcu. Ne toliko zaradi globine, v katero smo se spustili, kakor zaradi vtisa, ki ga je napravila na nas strašna nesreča v rudniku Marcinelle. Bogzna, sem si mislil, če ima tudi ta rudnik tako slabe tehnične naprave? Pred očmi so mi vstajali prizori iz rudnika Marcinelle, ki smo jih prejšnje dni gledali na televizijskem sprejemniku: presunljivi izrazi na obrazih preživelih rudarjev, groza v očeh svojcev ponesrečenih in žalosten sprevod prvih marcinelliskih žrtev...

Na dno rudnika so nas spremljali inženir, neki delničar in dva mlada rudarja. Spotoma so nam povedali, da znaša dnevna kapaciteta rudnika okrog 1400 ton premoga. Rudnik zaposluje 1600 delavcev, od tega 40 % Italijanov, 40 % Belgijcev in 20 % ostalih inozemcev. Nekdo nam je pravil, da je v rudniku tudi nekaj Jugoslovanov, toda natančno ni tega vedel nihče. Nekateri rudarji pa so nam zaupno povedali, da uradne številke o odnosu med inozemskimi in domačimi rudarji ne držijo. Po njihovem mnenju je v rudniku najmanj 60 % Italijanov, kar pa lastniki rudnika namerno prikrivajo.

Prispeli smo na horizont 750 metrov. Ko smo napravili nekaj korakov po rovu, smo zavohali konje. Zakaj v mehaniziranem rudniku potrebujejo konje, nam niso povedali. V rovu smo videli tudi nekaj belih miši. V glavnem rovu, pa tudi pozneje v stranskih in odkopnih rovih nismo nikjer videli lesenih opornikov. Povsod uporabljajo jeklene opornike, ki v belgijskih rudnikih še posebej poceni proizvodnjo, ker ima Belgija zelo malo gozdov.

Glavnega rova ni in ni hotelo biti konec. Na naše vprašnje, kako dolgi so vsi rovi skupaj, smo dobili odgovor, da znaša dolžina vseh, rovov v rudniku 100 kilometrov. Vtem pa smo prispeli do prvih kopačev, ki so govorili italijansko. Ko so zvedeli, da smo njihovi sosedje, so nam veselo stresali roke.

Vprašali smo jih, če so zadovoljni z zaslužkom. Nekje zunaj smo izvedeli, da zasluži kopač od 7 do 8 tisoč belgijskih frankov na mesec. Ko smo jim sedaj to povedali, so se nasmehnili: »Kje pa...«

Kopači v resnici zaslužijo okrog 6 tisoč frankov. Zelo redki so primeri, da plača kopača dosega 7 tisoč frankov. Naš vodič v Anversu, ki je predmetni učitelj na osnovni šoli, pa zasluži 10 tisoč frankov. Razmerje med plačami kopačev in učiteljev je torej ravno obratno kot pri nas. Zaradi tega rudarji v belgijskih rudnikih niso zadovoljni z zaslužkom. Grki, ki so zapustili rudnike in se vračali v domovino, so nam v vlaku pravili, da ne odhajajo samo zaradi nesreče v rudniku Marcinelle, ampak tudi zaradi slabih plač. Rudar, ki je sedel v kupeju nasproti mene, je pripovedoval, da mu je zdravnik predpisal, da mora vsak dan pojesti 200 g mesa, česar si pa ni mogel privoščiti. Čeprav je bil 8 mesecev v rudniku, ni zaslužil toliko, da bi si lahko plačal vlak v domovino. Moral je pisati staršem, da so mu poslali denar.

Nekoč mi je nekdo rekel: »Delo rudarja boš šele pravilno cenil, ko boš globoko v jami od blizu gledal kopača, kako ko krt rije pod zemljo...« Ko mi je udarila dnevna svetloba v oči in ko sem spet vdihaval svež zrak, sem sam pri sebi pritrdil tem besedam. Pod zemljo smo bili komaj štiri ure, pa se nam je že zdelo, da je bilo to nekaj nenavadnega v našem življenju. Štiri ure pa se kajpak ne dajo primerjati s tridesetimi leti, ki jih rudar prebije pod zemljo...

Zunaj smo si ogledali še separacijo, briketarno in druge zanimivosti rudnika. Zanimivo je, da tudi na separaciji nismo videli žensk. Le-te so zaposlene v rudniku samo kot čistilke in pa seveda v pisarni.

Inženirja, ki nas je vodil, smo vprašali, kolikšen je povprečen odstotek rudarjev v bolniškem stanju. Odgovoril je, da znaša okrog 11 odst. Ko smo mu povedali, da znaša odstotek delavcev — bolnikov v trboveljskem rudniku okrog 5 odst., se je začudil. Za horizont, v katerem smo bili mi, ne bi mogli reči, da je v njem slaba tehnična oprema in zaščita dela. Odstotek delavcev v bolniškem stanju, med katerimi so seveda tudi rudarji, ki so se ponesrečili pri delu, pa nam je vsiljeval misel, da so višji horizonti starejši in potemtakem tudi s slabšo tehnično opremo. Gostitelji so nas po vsem tem, kar se je pisalo o belgijskih rudnikih ob nesreči v rudniku Marcinelle, prav gotovo peljali v najboljši rudnik in seveda tudi na najmodernejši horizont...

V Liegu smo bolj kot kje drugje čutili, da je to mesto proletariata. Zaradi tega smo se med temi ljudmi počutili vse drugače kot v ostalih mestih Belgije. Ko smo se v neki veliki trgovski hiši sprehajali od oddelka do oddelka, nam je trgovski pomočnik, ki se je za hip odtrgal od svojega oddelka, vsem po vrsti segel v roke. Ljudje so na vsakem koraku izražali simpatije do Jugoslavije, ki jo poznajo, če že ne drugače, v zvezi s Titom. Marsikdo se kaj hitro zmoti, ko reče, da je n. pr. Praga glavno mesto Jugoslavije, toda nikogar nismo srečali, ki ne bi vedel za Tita.

Po obisku rudnika smo obiskali še tako imenovano »Kooperacijo«, neke vrste potrošniško zadrugo, ki vključuje okrog 60.000 družin Liega in okolice. V poslovalnicah te kooperacije prodajajo živila in industrijsko blago za 3 do 6 odst. ceneje kot v zasebnih trgovinah. Kooperacija ima tudi svoje gostilniške lokale, nadalje družabne prostore, kjer se lahko shajajo člani socialistične stranke ter prirejajo igre in razne druge zabave itd. Take kooperacije, ki so zelo podobne našim predvojnim konsumom, imajo seveda tudi katoliki, le da imajo te kooperacije manj članov. V Belgiji je pravzaprav vse politično pobarvano: trgovine, hoteli, klubi, igrišča, šole in ne vem kaj še vse. V Liegu pa seveda vleče vse bolj na rdeče...

Liège — Place St. Lombert

RADEČE

Obč na Radeče ima bogato zgodovino

Tam, kjer se odpre soteska, skozi katero se v globoki, ozki strugi prebija Sava mimo črnih revirjev, leži ob njenem desnem bregu prijazno mesto Radeče. Razvaline nad mestom pričajo, da je to mestece staro in je v svojem življenju že marsikaj videlo in doživelo. V časih, ko je nad našimi pokrajinami vladal še rimski orel. se je to mestece imenovalo »Pretorium Latovirocum«. Skozi Radeče je tekla cesta, ki je vezala nekdanje mogočne rimske trdnjave; cestni most preko Savinje v Zidanem moštu stoji še danes na temeljih, ki so jih postavili Rimljani.

Veliko vlogo pa so igrale Radeče tedaj in tudi pozneje v prometu po reki Savi. Radeče so bile tiste čase veliko pristanišče in so v tisti dobi odigravale veliko vlogo vse do takrat, ko je rečno plovbo leta 1868 izpodrinila železnica. Zadnja ladja, ki je plavala po Savi, se je s tovorom vred potopila kot opomin rednim brodarjem, da so njihovi časi minili.

V dobi fevdalizma so bile Radeče in velik del današnje nove občine last radeških gospodov, ki so domovali v utrjenem gradu nad trgom in bili podložni mogočnim celjskim grofom. Radečani so v starih časih živeli v blaginji; to izpričujejo utrjeni plemiški gradovi in pristave, kakor današnji Žebnik in Svibno, kjer so imeli Ostrovrharji svoje utrjeno gnezdo na nepristopni pečini v Svibnem.

V preteklih časih so se prebivalci Radeč in področja današnje občine ukvarjali s trgovino, prometom, obrtjo in poljedelstvom. Z ustavitvijo plovbe po Savi pa so dohodki prometa prenehali. Od takrat so se prebivalci Radeč in okolice največ ukvarjali z obrtjo in poljedelstvom. Tako je občina Radeče navzlic napredku in industrializaciji naših krajev ohranila pretežno agrarni značaj, izvzemši mesto Radeče. V Radečah je danes industrija papirja, industrija gradbenega materiala in tovarna »Peta«, ostalo pa je obrtna dejavnost. Med drugim je v kraju najstarejša tovarna Papirnica, ki je stara že preko 200 let.

Hotemež — Dom vzgoje novega človeka

V Hotemeškem domu je danes velika sprememba. Tu je sedaj vzgajališče mladih ljudi. Drugače je bilo nekdaj. Kmalu po prvi svetovni vojni je razpadlo veliko posestvo na Hotemežu, ki je bilo last družine Starc. Nova doba, ki se je porajala, ni več dovoljevala takim zemljiškim gospodom tistega razkošnega, potratnega življenja, ki so ga imeli nekoč, in tako so taka posestva drug za drugim propadala. Največje plemiško posestvo, ki je malo okrnjeno ohranjeno še danes — izvzemši gozdove, ki so prešli v splošno ljudsko last — je bilo posestvo rodbine Gutmanstahl-

Stroji v gradb. podjetu neumorno tečejo...

Benvenutti. Zadnji potomec te mogočne rodovine je po prvi svetovni vojni prodal posestvo z gradom vred Družbi sv. Vincencija in je bil nato v tem gradu nunski samostan. Toda Nemci, ki so prišli v naše kraje, so nune pregnali, vendar je posestvo pod nemško okupacijsko upravo propadalo in se uničevalo.

V nekdanjem plemiškem gradu, pozneje nunskem samostanu, so pred leti ustanovili Zavod za defektno mladino. Od takrat so se razmere na tem posestvu temeljito spremenile. Položaj pred desetimi leti in danes je kot noč in dan. Tako stoji danes na poti iz Radeč proti Zagrebu, kakih deset minut iz Radeč, dom, v katerem vzgajajo novega človeka. Dom je zapor brez žic in zaščitnih zidov. Ta dom je edini te vrste v Sloveniji. Življenje v njem je prijetno — nikjer ni pregradnih žic in zidov ali uniformiranega človeka. To je res dom prevzgoje v novega človeka. Vsa vzgoja in delo v tem domu temelji na pravilnih psiholoških odnosih do njegovih gojencev in urejenem delovnem procesu. Mnogi gojenci, ki pridejo v ta dom, se vzgoje in izuče novega poklica. Vsak si lahko izbere poklic, ki ga veseli. Gojenci imajo na razpolago moderno urejene delavnice in vse ostalo, kar potrebujejo. Fantje in dekleta se tukaj ukvarjajo tudi z vrtnarijo in drevesnico. Poleg tega imajo tu svojo pekarno, žago in mlin, sedaj pa bodo gojenci dobili tudi moderen plavalni bazen. V domu je nadalje frizerski salon za moške in ženske. V gradnji je še nedokončana gledališka dvorana in še drugo. Vse to gradijo največ z lastnimi sredstvi. Razvedrila imajo gojenci v domu dovolj. Poleg kulturnoprosvetne dejavnosti je tukaj lastna radijska oddajna postaja.

Vsak gojenec ali gojenka, ki po določenem času zapušča ta dom, odhaja iz tega vzgojnega zavoda z najlepšimi vtisi, in kar je seveda najpomembnejše — odprlo se mu je novo, lepše življenje.

Zidani most - izrazito železniško naselje

Zidani most je danes izrazito železniško naselje, kjer se stekajo proge za prihod in odhod vlakov na vse strani.

Med vojno je bil Zidani most močno porušen. Še danes se poznajo v kraju sledovi bombardiranja. Tamkajšnji železničarji so bili vedno nosilci in borci za napredno delavsko miselnost in so se izkazali že leta 1919 ob velikem železničarskem štrajku. Pred vojno je bilo tu kulturnoprosvetno delo močno razširjeno, po vojni je pričelo delati v Zidanem mostu KUD »Viktor Strel«, danes pa se razvija kulturna dejavnost v okviru »Svobode« kakor že pred vojno.

Kulturni dom v Zidanem mostu, ki so ga gradili najprej kot zadružni dom, še ni dokončno urejen, vendar bi se izplačalo najti potrebni denar in dom dokončati.

Industrije v Zidanem mostu ni razen cementarne, ki se je po vojni obnovila in deluje v okviru Industrije gradbenega materiala Radeče-Zidani most.

V Zidanem mostu je vredno omeniti tudi znano, veliko kolodvorsko restavracijo. V njej si takoj, ko je treba čakati na prihod ali odhod vlakov, dobro in prijazno postrežen.

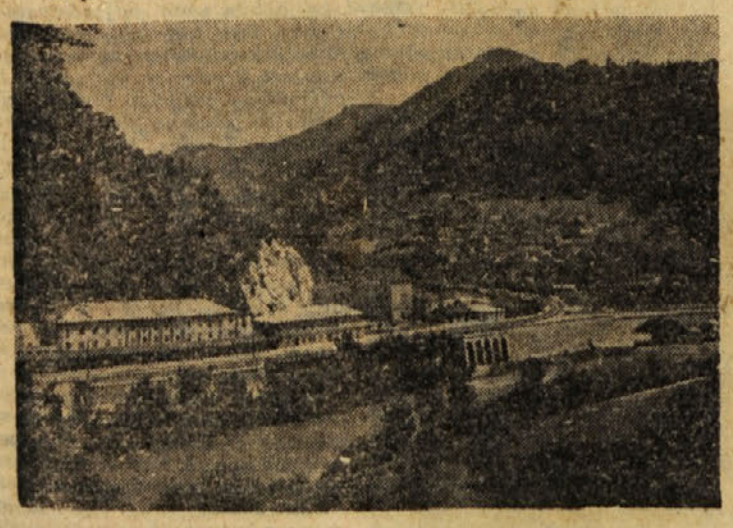

V 24 urah gre mimo Zidanega mosta nad 80 vlakov

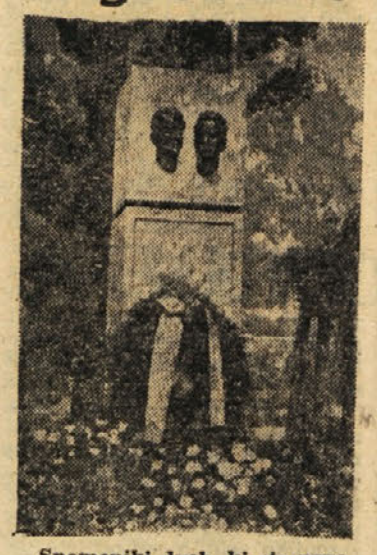

Spomeniki dveh, ki sta prva vžgala plamen upora

OB PRAZNIČNIH DNEH

v Radečah Avto-moto društvo, Sportno društvo, TVD »Partizan« Radeče, VPD, Papirnica in Podkum — vsi pogoji so dani za ustanovitev telovadnega društva v Zidanem mostu in v Loki. Tudi Društvo prijateljev mladine dobro deluje. Kmetijski proizvajalci so vključeni v 4 kmetijskih zadrugah, in sicer: Radeče, Loka, Podkum in Dole pri Litiji. V Loki obstaja tudi aktiv žena-zadružnic, v Radečah pa aktiv mladih zadružnikov. Prav tako je delavna mladinska organizacija, Zveza borcev, Združenje rezervnih oficirjev, invalidska organizacija, Društvo upokojencev, Rdeči križ itd.

V dvanajstih svetih občinskega ljudskega odbora je 11 žena ali 8,8 %. — Na zborih volivcev obravnavajo vo-

Delovnemu ludstvu občine Radeče!

V septembrskih dneh leta 1941 je pričel fašistični okupator po predhodno zasnovanem načrtu izvajati enega svojih najgnusnejših zločinov nad našim delovnim ljudstvom, namreč izselitev velike večine slovenskega prebivalstva tukajšnjega območja v tujino.

Ta zločin, ki je do skrajnosti zaostril odpor slehernega poštenega človeka, je terjal v teh dneh dvoje plemenitih življenj: MARJANA NEMCA in MILANA KOSA.

Po štiriletni krvavi borbi za osvoboditev so se ravno v istih dneh leta 1945 vračali naši izseljenci v svoje porušene domove, tako da se jih je na dan 8. septembra 1945 vrnilo preko 1500 — zato štejemo te dogodke kot najpomembnejše v zgodovini odpora in borbe mesta Radeč in okolice.

Na osnovi navedenega je Občinski ljudski odbor Radeče sprejel s posebnim odlokom 8. september kot praznik mesta Radeč in okolice, katerega praznujemo letošnje leto že petič.

Praznovanje tega pomembnega dne mora biti iz leta v leto živ prikaz vsestranskega družbenega napredka našega območja, poglabljanja demokratičnosti in socialističnih odnosov naše družbe.

SZDL kot edina vsemnožična politična organizacija mora biti z močno oporo v organizaciji ZK tista osnova družbenega dogajanja, ki bo dajala politični, socialistični in materialni dvig našemu delovnemu človeku.

Prepričan sem, da se naši delovni kolektivi, delovni kmetje in ljudska inteligenca v polni meri zavedajo svojega poslanstva — saj so to že dokazali in še v povečani meri dokazujejo s svojimi uspehi, ko iz leta v leto dosegajo vse lepše rezultate v nenehni borbi za dvig proizvodnosti in kulturnosti tukajšnjega območja.

Ob petem občinskem prazniku izrekam v svojem kot v imenu celotnega občinskega odbora vsem delovnim ljudem občine Radeče iskrene čestitke k doseženim uspehom — dragim gostom, ki bodo v teh dneh obiskali naše malo obsavsko mesto, pa iskreno dobrodošlico!

Predsednik Občinskega LO Radeče:
Ferči Miler

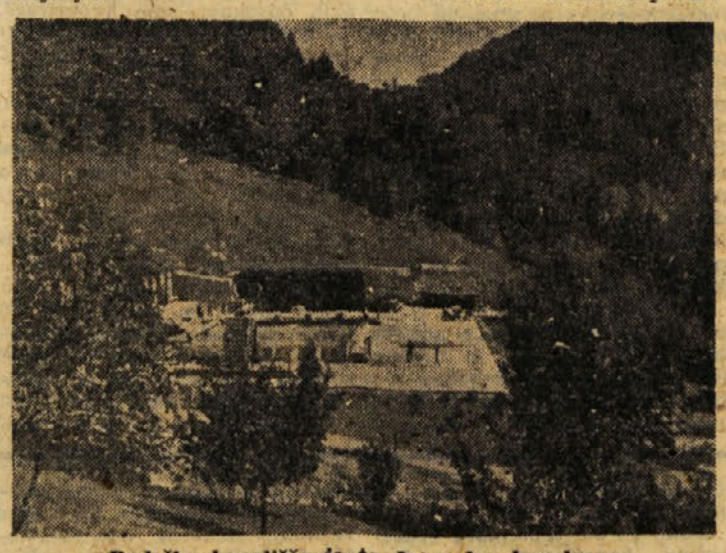

Radeško kopališče je te dni polno kopalcev

Nekaj številk iz radeške občine

Nova občina Radeče deluje sedaj eno leto. Formirala se je 1. septembra 1955. Sestavljena je iz bivših občin: Radeče, Loka pri Zidanem mostu, Podkum in Dole pri Litiji, nadalje iz dela občine Mirna. Občina šteje 9160 prebivalcev.

V okviru Občinskega odbora Radeče deluje danes 13 krajevnih odborov in 3 krajevne občinske pisarne. Občinski ljudski odbor šteje 25 odbornikov in je v njem delo razdeljeno na 12 svetov. — V organizaciji SZDL je 4563 članov ali 75 % vseh volivcev. Poleg občinskega odbora SZDL deluje v organizaciji še dvanajst vaških odborov. — Volivci in ostali prebivalci delujejo v radeški občini v 13 gasilskih društvih, dveh »Svobodah« v Radečah in Zidanem mostu in v 7 kulturnoprosvetnih društvih na vasi. Nadalje je kor na primer elektrifikacijo, vprašanje poti in cest, vodovodov, vprašanje davkov, živinorejo, gozdarstvo, sadjarstvo itd. Zborov volivcev se udeležuje povprečno 15 % volivcev. — Na območju občine Radeče deluje 13 šol. Solski odbori so postavlivci v glavnem gospodarske in komunalne probleme, kaljeni povsod, edino Glasbena šola ga nima. Občutno vprašanje na šolah je, kakor tudi drugod, pomanjkanje učnih prostorov. Posebno pereč pa je problem šole na Gradišču (v bivši občini Dole pri Litiji).

Sejmi — vsak drugi četrtek

Sejmi so v Radečah že kar tradicionalni. Do sedaj so bili sejmi že določeni, vendar je nastala z njimi večkrat zmeda, ki so jo zakrivili svetniki... Pa so se zato zmenili na zadnji seji občinskega ljudskega odbora, da bodo v letu 1957 sejmi vsak drugi četrtek.

To bo menda še najbolj prav.

Na Dolah pri Litiji bi radi stalno pošto

Glede stalne pošte na Dolah pri Litiji razpravljajo že nekaj let, vendar imajo v kraju še vedno pomožno pošto. Želijo si

stalno pošto. Mogoče bodo z željo uspeli. — Na Gradišču pa imajo težave s prostori za šolo. Doslej je bila šola v privatni hiši, vendar je njen lastnik dal odpoved. Ker ni drugih primernih prostorov za šolo oziroma za pripravo novih šolskih prostorov, bo moralo ostati še leto dni, ali še več, pri starem. Vaščani so bili pripravljeni sodelovati oziroma pomagati z gradbenim lesom, prostovoljnim delom in podobnim. Taka šola bi stala okrog 3 milijone dinarjev. Toda v Ljubljani so rekli, da mora biti šola tipizirana — ta pa stane 22 milijonov...

Nova zadružna mlekarna v Radečah

Z mlekom so bile v trboveljskem okraju vsa povojna leta vedno težave. Zaradi raztresenosti kmečkih krajev in razdalj od revirskih centrov ni in ni bilo doslej mogoče urediti odkupa mleka. Zadružna mlekarna v Brežicah je predaleč, prav tako Izlake. Tako je bilo sedaj na zadnji seji OLO Trbovlje s posebno odločbo sklenjeno, da se v Radečah ustanovi zadružna mlekarna. Zbiralnica je že pričela delovati, za prevoz oziroma dovoz mleka imajo tudi že tovorni avto — no, upajmo, da bo nekako šlo. Tudi prostori za novo mlekarno, za katero so stroji že v Radečah, se pripravljajo. Upajmo, da bo vprašanje mleka v revirjih rešeno. Upajmo!

Zadružnici pri malici

„Velika puntarija" v Radečah

Res bo treba priznati, da imajo v Radečah menda najpodjetnejšo in najmarljivejšo dramsko družino v okraju. V zadnjih letih so dali radeški gledališčniki razna odrska dela domačih in modernih tujih avtorjev. Prav posebne uspehe pa so v Radečah dosegli s spevoigrami in celo z velikomestno opereto. Spevoigra »Planinska roža« je bila zelo dobro obiskana, »Miklovo Zalo« si je ogledalo celo preko 20.000 ljudi. Dober obisk je imel »Divji lovec« in še druge odrske prireditve, zadnje mesece pa posebno znana opereta »Dijakprosjak«, ki so jo dali v Radečah v celi vrsti repriz, nastopili so z njo tudi v Trbovljah in v Zagorju in želi zasluženo priznanje povsod. Za letošnji občinski praznik pa so radeški kulturniki naštudirali Kreftovo »Veliko puntarijo«.

Tudi radeško Mladinsko gledališče, ki deluje v okviru »Svobode«, dosega s svojimi uprizoritvami lepe uspehe. Dejavnost na kulturnoumetniškem področju pa se izraža tudi v radeški Papirnici, nadalje v Vzgojno-poboljševalnem domu na Hotemežu, na Vrhovem in ostalih krajih občine.

Spomladi je bilo težko, sedaj je boljše

Ni šlo in ni šlo: skladišča so bila polna sivega apna, izolitnih plošč. Delavski svet podjetja Industrije gradbenega materiala v Radečah-Zidani most je stal letošnje leto pred težkimi nalogami. In vendar niso vrgli puške v koruzo. Gradbena sezona je bila letos v prvem polletju v zastoju, sedaj je že bolje in v podjetju vidiš danes že bolj vesele obraze. V mesecih, ko ni bilo izgledov za prodajo dosedanjih izdelkov, so v podjetju razpravljali o preusmeritvi proizvodnje, da ne bo zastoja. Tako so prevzeli v mletje neke vrste glino, bentonit, ki se uporablja v livarnah. V načrtu imajo tudi mletje opalske breče.

Še več drugih načrtov imajo in upajo, da bodo uspeli. Mi jim to želimo iz vsega srca.

Tokrat Papirnica z druge strani

Če greš iz Radeč proti Sopoti, boš na levi strani opazil že 200 let staro Tovarno dokumentnega in kartnega papirja. Tokrat ne bomo pisali o proizvodnji tovarne, pač pa o širokem razmahu kulturnega in športnega življenja v tem kolektivu. V zadnjih letih se je kulturno in športno delovanje med kolektivom radeške Papirnice močno razširilo. Vsakoletne športne prireditve sindikata Industrije papirja LRS so dale polet tudi športnikom v tej papirnici, ki so pri zadnjih športnih igrah v Vidmu-Krškem osvojili tretje mesto.

Lepe uspehe dosega nadalje pri tej tovarni dramska družina. Tudi TVD »Partizan« lepo napreduje; lansko leto so ti telovadci v akademskih sestavah dosegli prvo mesto v republiškem merilu. Plavalna sekcija deluje v okviru TVD »Partizana«, vendar so dani vsi pogoji za ustanovitev samostojnega plavalnega kluba. Naraščaja je dovolj, manjka jim samo nekdo, ki bi prevzel vodstvo in seveda tudi treninge. Kakor rečeno, vse pogoje imajo. Razpolagajo z lepim plavalnim bazenom, ki ima idealno lego in toplo vodo.

Tudi strelska družina v tem kolektivu je med najboljšimi v okraju. Med papirničarji so nanadalje številni navdušeni planinci in tako lahko zapišemo, da je vsak drugi član kolektiva radeške Papirnice član kalešnega društva, kar je prav gotovo lep uspeh.

Šuštar Stane

Pri delu v podjetju »Peta«, kjer si mnogi Radečani služijo kruh

V KZ Radeče imajo tudi veliko električno mlatilnico. Tako so v desetih dneh zmlatili žito vsem tistim, ki so to želeli. Z mlatilnico so se ustavili na določenem kraju, zadružniki so pripeljali žito — pa je šlo delo izredno hitro izpod rok. Na sliki so zadružni delavci in delavke pri malici v Njivicah.

Pred setvijo ozimnega žita

Ko začne ajda cveteti, krompirjevka veneti in sadje zoreti, vidimo, da gre poletje h kraju in da bo vsak čas spet jesen tu.

Spet bo treba strnišča, deteljišča in krompirišča preorati in ozimna žita posejati, da bo prihodnje leto kaj žeti.

Pred začetkom jesenske setve je prav, če si postavimo nekatera vprašanja, ki se vsiljujejo vsakemu našemu poljedelcu — in skušamo na ta vprašanja najti pravilen odgovor.

Prvo vprašanje bi bilo:

ALI JE SPLOH ŠE UMESTNO V NAŠIH »ŽITORODNIH«, ZLASTI HRIBOVITIH KRAJIH SEJATI KRUŠNO ŽITO?

To vprašanje smo postavili na prvo mesto zato, ker vsako leto več naših kmetijskih gospodarstev, tako družbenih kakor tudi zasebnih opušča pridelovanje krušnih žit (pšenice in rži) ter bodisi izmed ozimin seje le ječmen za krmo, ali pa sploh opušča njive in jih spreminja v travnike — z izgovorom, da se pridelovanje krušnih žit ne izplača, ali vsaj ne tako kot pridelovanje krme.

Ali je to res?

Predvsem moramo ugotoviti, da donosnost pridelovanja žit presojamo z dveh gledišč: z gledišča naše skupnosti in z gledišča gospodarstva samega.

S splošno družbenega vidika pač ni dvoma, da je trenutno vprašanje povečanja pridelka krušnih žit eno izmed najvažnejših v našem narodnem gospodarstvu. Če torej kmetijsko gospodarstvo opusti pridelovanje krušnih žit celo za lastne potrebe in začne kupovati moko v trgovini, s tem povečuje že tako velikanski primanjkljaj krušnih žit.

Pa tudi z vidika samega gospodarstva je dvomljivo, ali je pridelovanje same krme res bolj donosno kot pridelovanje krušnih žit. Vsaj za potrebe lastnega gospodarstva namreč ne smemo vrednosti krušnega žita računati po uradni odkupni ceni, temveč po ceni, za katero bi bilo mogoče kupiti pridelku žit ustrezno količino moke, otrobov in slame, **postavljeno na dom!** In če tako računamo, se vrednost doma pridelanega žita zelo poviša, zlasti še v hribovitih krajih, kjer bi bilo iz drugih razlogov sicer še najbolj opravičljivo opuščanje pridelovanja žit oziroma zamenjava krušnih žit s krmskimi.

Prav zato mislimo, da je na prvo vprašanje edino pravilen odgovor:

Dokler ne bodo v »žitorodnih« pokrajinah naše države pridelali dovolj krušnih žit za vse prebivalce v državi, je pridelovanje krušnega žita vsaj za samopreskrbo dolžnost vseh kmetijskih gospodarstev tudi v naših krajih.

Drugo vprašanje pa bi bilo:

KATERO VRSTO OZIMNIH ŽIT BOMO SEJALI?

Kakor vemo, imamo štiri vrste ozimnih žit: pšenico, rž, soržico (zmes pšenice in rži) in ječmen. Izmed teh smemo dandanes — mislimo — ječmen že izločiti kot krušno žito, čeprav so včasih, ko so bili pridelki žit navzlic večjim njivam še veliko manjši kot danes, komaj dočakali ječmenov kruh iz novega žita. Ječmen sejemo danes samo še za krmo, zlasti če hočemo na njivi pridelati prihodnje leto še drug glavni pridelek, ali kot krovni posevek za razne podsevke, ali pa če smo s setvijo prav pozni. Lahko pa trdimo, da je pridelek ječmena varljiv, če ga primerjamo s pšeničnim. Da bi lahko primerjali pridelek ječmena s pšeničnim, bi morali namreč ječmen najprej ophati v ješprenj — ali pa tehtati pšenično zrnje s plevami vred. Na to ne pomisli marsikdo, ki pravi, da mu vrže ječmen več pridelka kot pšenica. Drugi pa sicer vedo, vedar sejejo ječmen namesto pšenice zato, ker se jim zdi »greh« krmiti pšenico, ječmena pa ne. Ali pa ni morda greh že to, da sejejo samo ječmen, namesto pšenice?

Medtem ko se pridelovanje ječmena povečuje na račun krušnih žit, se seje rži vedno manj, v glavnem pač zaradi tega, ker je pšenični kruh boljši od rženega. Samo še na peščenih in suhih zemljah, kjer pšenica slabo uspeva, sejejo rž v večjem obsegu, na splošno pa vedno bolj izginja z naših njiv. To je posledica razvoja: včasih, ko so še na cepce mlatili, so imeli rž radi, ker je raje iznadala iz klasja kot pšenica in laže jo je bilo tudi z vevnico zvejati. In ker je bolj skromna, gnojili pa so včasih po malem, je navadno vrgla tudi več pridelka kot pšenica.

V hribovitih krajih, kjer je tako pridelek pšenice kakor tudi same rži negotov, pa še danes z uspehom sejejo soržico.

Tretje vprašanje bi torej bilo:

KATERO ŽITNO SORTO BOMO SEJALI?

Pri ječmenu in rži nam vprašanje sorte ne bo delalo preglavic. Bolj kot sorta je pri ječmenu važno, da seme ni prehudo okuženo s prašno snetjo in da ga sejemo na dovolj rodovitno njivo. Če imamo sami močno snetjav ječmen, si ga za seme raje kupimo, da prihodnje leto ne bo sneti še več. Pravijo, da pomaga proti prašni snetj tudi, če sejemo staro, to je lansko seme!

Rž pa se tako rada skriža med seboj, da je skoraj nemogoče ohraniti več let čisto sorto, razen na samotnih kmetijah v gorah. Razen tega pa so si pri nas gojene rži tako podobne po svojih lastnostih, da med njimi ni posebnih razlik.

Drugače pa je pri pšenici: pšenične sorte se med seboj močno ločijo že na zunaj; golice od osink, bele sorte od rjavih in rdečih, ene imajo visoko slamo, druge kratko, ene imajo spet zbit klas, druge redek, ene polegajo, druge ne, ene zore zgodaj, druge pozno itd. Tudi glede odpornosti proti pozebi, snetjavosti, rji in drugim boleznim se razne pšenične sorte močno ločijo. Prav tako ali pa še bolj — pa tudi glede rodovitnosti in tudi glede kakovosti pridelka.

Pšeničnih sort je na stotine. Vsaka ima svojo dobro in slabo stran. Vendar do zdaj še nismo vzgojili sorte, ki bi bila v vseh pogledih in za vse pridelke najboljša. »Najboljše« sorte pšenice torej sploh ni, zato pač moramo zbrati tisto, ki najbolj ustreza našim pogojem in našim potrebam.

Na nekaj pa ne smemo pozabiti: ne opuščajmo nepremišljeno pšenične sorte, ki smo jo dolej pridelovali skozi dolga leta, in ne zamenjajmo je prehitro z novo, od drugod prinešeno, nepoznano in neprilagojeno drugo sorto, da nam ne bo žal! Pač pa poskušajmo raje z novimi sortami najprej v malem skozi več let. Marsikatera sorta bo odpovedala že v prvem letu, v nadaljnjih pa še katera. Le s sorto, ki bo skozi več let tudi v naših razmerah dajala boljši pridelek kot dosedanja, lahko brez škode zamenjamo domače seme.

Zato so sortni poskusi s pšenico potrebni v vsaki vasi, da na vsakem gospodarstvu, ki želi priti do boljše sorte. Zlasti velja to v hribovitih krajih z raztresenimi kmetijami in izredno raznoliko zemljo ter od leta do leta močno spremenljivimi vremenskimi prilikami.

Vsak poljedelec mora torej sam s poskusno setvijo ugotoviti, katera pšenična sorta je za njegove razmere najboljša. Morda se bo laže odločil, katere sorte naj preizkuša, če naštejemo še bistvene lasnosti, odlike in pomanjkljivosti posameznih skupin pšeničnih sort in nekaterih posameznih sort, ki so pri nas razširjene.

O tem pa prihodnjič.

(Konec sledi)

Predlogi sadjarjev in vinogradnikov za pospešitev načrtne obnove

Ko je pred leti strokovnjak FAO pri Organizaciji združenih narodov potoval po naših krajih in videl prekrasne sadjarske in vinogradniške lege, je vzkliknil: »Kakšne neizkoriščene možnosti imatel« Marsikje, kjer bi lahko imeli lepe dohodke s sadovnjaki in vinogradi, so sedaj slabi travniki, pašniki ali celo steljniki. Gospod This seveda ni pomislil na to, da našemu kmetu in kmetijskim zadrugam gospodarsko stanje ne dopušča, da bi se lahko lotili kakšnih velikopoteznih načrtov v tem pogledu, drži pa tudi, da čestokrat ne izkoristimo tega, kar bi z razpoložljivimi sredstvi lahko napravili.

Kje obnavljati, v kakšnem obsegu, na kakšen način in s kakšnimi sredstvi — to so vprašanja, ki jih ne morejo rešiti sami proizvajalci in njihove organizacije, temveč je to stvar tudi oblastnih organov, ki vodijo in usmerjajo naše gospodarstvo. V drugi tretjini letošnjega avgusta so se v Sevnici in Brežicah zbrali načelniki sadjarskih in vinogradniških odsekov kmetijskih zadrug naših občin Radeče, Sevnica, Senovo, Videm-Krško in Brežice. Na oba sestanka so bili povabljeni tudi predstavniki občinskih ljudskih odborov. Na teh sestankih so govorili o tem, kako organizirati obnovo sadovnjakov in vinogradov, da bi potekala čim bolj načrtno. Na osnovi referatov, ki sta jih imela strokovnjaka kmetijske posoševalne službe pri OZZ, in diskusije so prišli navzoči sadjarji in vinogradniki do važnih ugotovitev in sklepov.

Načelniki sadjarskih odsekov so bili soglasni, da je treba sadno in vinsko proizvodnjo osredotočiti na področjih, ki so za to najbolj primerna. S tem, da proizvodnjo skoncentriramo, bo omogočena lažja oskrba nasadov, odkup pridelkov in njihova predelava. V našem okraju imamo štiri sadne in dva vinska okoliša. Na vsakem izmed teh področij so določena sadna plemena in vinske sorte, ki se bodo tamkaj pospeševale. Težiti bo treba za tem, da bo pri obnovi zastopano čim manjše število sort, ker bo tedaj lažja oskrba in prodaja sadja in vina. Pri izbiri sort naj se v prvi vrsti upošteva sadni in trsni izbor. Težiti je nadalje za tem, da se obnavljajo enotno celi kompleksi, pa čeprav se ne posadi ves kompleks naenkrat, temveč šele postopoma po posameznih parcelah.

Načelniki sadjarsko-vinogradniških odsekov so predlagali, da bi občinski ljudski odbori razpisali natečaj za obnovo vinogradov in sadovnjakov, pri čemer bi se določila iz občinskih skladov za pospeševanje kmetijstva potrebna denarna sredstva za obnovo. Mnenja so bili, naj bi občinski ljudski odbori dajali kredite za obnovo preko kmetijskih zadrug, pri čemer naj bi bili pogoji za podelitev kreditov sledeči:

1. najmanjša površina, ki bi prišla za kreditiranje v poštev, bi bila: za jablane in hruške 0,50 ha; za srednjedebelne jablane na EM podlagah 0,30 ha; za breskve, češplje in marelice 0,30 ha; za jagodičevje 0,20 ha; za vinograd, če je v vinogradniškem kompleksu 0,20 ha;

2. vsak interesent mora imeti načrt, ki je izdelan ali potrjen od kmetijske pospeševalne službe OZZ.

Načrt mora vsebovati: a) skico bodočega nasada; b) rezultate kemične preiskave zemlje; c) strokovni opis, kako se bo obnavljalo (način priprave zemlje, sorte, razdalje sajenja, drevesna oblika itd.); d) predračun obnove in oskrbe do rodnosti.

3. najemnik posojila mora biti član kmetijske zadruge;

4. najemnik posojila mora imeti za posojilo do 50.000 din enega, za posojilo nad 50.000 dinarjev pa dva poroka.

Načelniki sadjarskih odsekov so bili mnenja, naj bi obresti za posojilo ne bile večje od 2 %.

Čeprav se nekateri občinski ljudski odbori niso odzvali vabilu in niso pokazali zanimanja za sodelovanje na sestanku načelnikov sadjarsko-vinogradniških odsekov, smo prepričani, da bodo pri samem izvajanju obnove želeli sodelovati, saj bi brez sodelovanja med proizvajalci in njihovimi zadrugami ter oblastnimi organi ne bilo mogoče reševati tako zamotanega problema, kot je obnova kmetijstva.

Sadjarsko-vinogradniški odseki pri kmetijskih zadrugah bodo napravili potrebno propagando za načrtno obnovo naših sadovnjakov in vinogradov in zbrali priglasitve, ne glede na to, ali interesent potrebuje posojilo ali ne. Strokovnjaki kmetijske pospeševalne službe pri OZZ pa bodo na osnovi teh priglasitev pregledali vse večje parcele in dali interesentom navodila, kako in kaj naj sadijo, po potrebi bodo seveda izdelali tudi načrte in predračune.

Nameravano obnovo mora vsak interesent priglasiti pri svoji kmetijski zadrugi do konca meseca septembra 1956, ker sicer ne bi bilo mogoče izvršiti vseh pregledov parcel in pravočasno rezervirati potrebnih sadik.

Ing. D. K.

IZ PRAKSE OKRAJNEGA SODIŠČA V TRBOVLJAH

Kadar odpove razsodnost

Zadnjič sem imel opravek na našem sodišču. In ker sem moral čakati, sem prisluhnil pomenkom ljudi.

Moj sosed na levi — starejši moški — se je nemirno presedal in venomer pogledoval proti vratom, nad čigar vhodom je bilo napisano: »Razpravna dvorana« Ob njem sedeča ženska je sledila njegovim pogledom, in dobil sem vtis, da komaj čaka, da se bodo tista vrata odprla in da bo stopila pred može, ki ji bodo izprašali vest.

Moški se je nato sklonil k njej in ji šepetaje dejal: »Nikar ne pozabi, povej vse po pravici. Mene si lahko nalagala, one notri ne bošl«

Ženska ga je surovo zavrnila: »Kaj boš onegavil, tiste klofute ji ne zbriše niti sveti Peter! In zaslužila jo je copernica stara. Mene ne bo obirala s svojim strupenim jezikom. Sicer pa, če me zato zašijejo, naj kar, saj ne boš ti sedel.«

Medtem so se vrata razpravne dvorane odprla. Med čakajočimi je zavrvelo. Vsi so dvignili glave in s pogledi ošinili prihajajoče. In imeli so kaj videti. Prva je stopala postavna ženska in z visoko zravnano glavo brez besed odšla skozi glavna vrata na prosto. Sledila ji je mlajša ženska, in tej se je poznalo, da ji je bilo notri precej vroče, saj si je dvakrat, trikrat obrisala znojne kaplje s čela. Bržkone je pravdo izgubila...

No, potem so poklicali družino s sosednje klopi. In spet so se zaprla težka vrata, slišalo se je le neenakomerno udarjanje tipk pisalnega stroja...

LJUDJE SE PRAVDAJO...

Značilno je — in to je razvidno tudi iz sodnega arhiva — da se največ ljudi pravda zaradi razžaljenj, obrekovanj, klofutanja in podobno. Navadno se začne takole: ta očita drugi, da je malomarna, lena in podobno. Prva ogorčeno zanika, in nato kaj rado pride do fizičnega obračunavanja. Naposled pridejo užaljene ženske pred sodišče in sodniki morajo zgladiti spor ali pa izreč kazen. Sicer pa poskušajo sodniki razvnete kri izmiriti. Če se jim to posreči, si seve lahko samo čestitajo, drugo pa je, če imajo opraviti z vročekrvneži, ki za noben denar ne marajo mirne poravnave. No, ni treba posebej poudariti, da takele pravde stanejo lep denar, sicer pa, izgleda, da to za nekatere niti ni važno. Važno je to, da dosežejo...

Naj povem, da je okrajno sodišče v prvem polletju tekočega leta obravnavalo kar 80 podobnih primerov. Torej kaj žalosten rekord. Na drugem mestu so kazniva dejanja zoper zasebno in družbeno lastnino s 65 primeri, njim sledi prestopki zoper življenje in telo z 32 primeri itd.

Žal so se kazniva dejanja in podobni prestopki razširili že tudi v naša podjetja in vrag ve, komu to koristi, skupnosti gotovo ne.

Samo primer: dva uslužbenca hrastnika Kemične tovarne sta drug drugemu očitala nestrokovnost in celo sabotažo pri delu. Prišlo je tako daleč, da niti delavski svet ni mogel rešiti njunega spora in tako je moralo kajpak končno besedo izreči sodišče, ki je oba uslužbenca kaznovalo.

Ali pa tale: nekdo je obrekoval vidnega političnega delavca. Ko je obrekovalec prišel pred sodnike, se je obnašal skrajno nesramno, misleč, da bo s tem stvari koristil. Na vprašanje sodnikov je enostavno zapustil razpravno dvorano in se niti ponovnemu vabilu na razpravo ni odzval. Sodišče ga je kajpak obsodilo in pomagala ni niti njegova pritožba. Po naše bi rekli: vsi moramo varovat zakonitost in zakoni so zato, da jih spoštujemo in izvršujemo.

UKRADENI KABEL ŠTIRIKRAT MENJAL LASTNIKA

Kot rečeno, je iz statistike razvidno, da so kazniva dejanja zoper zasebno in družbeno lastnino na drugem mestu. Največ je navadnih tatvin. Značilno pri tem pa je, da so se malone vsi storilci zagovarjali, da so jemali tujo lastnino zaradi slabih gmotnih razmer.

Pred meseci je neki delavec rudnika Trbovlje-Hrastnik ukradel na delovišču kabel. In ker ni poznal vrednosti kabla, ga je prodal drugemu za 45.000 din. Tretji je že bolj poznal vrednost blaga in ga prodal nekemu elektriškemu mojstru za 135.000 din. Slednji ne bi bil mojster te stroke, če ne bi ocenil pravo vrednost kabla. No, končno se je kabel znašel v posesti Strojnega mizarstva v Trbovljah, ki ga je kupilo za 480.000 din. Kaj je res potreben še kak komentar k vsemu temu? Po našem ne!

TUDI ALKOHOL OPRAVLJA SVOJE

Koliko škode nam je že napravil! Ni je moč oceniti, niti približno ugotoviti. Prav gotovo pa je, da gredo številke v milijone. In ni čudno, če ga uvrščamo med sovražnike štev. 1.

In zavoljo tega sovražnika je moralo tudi sodišče neštetokrat izreči dokaj ostre kazni. Malone vsi prestopki zoper življenje in telo — in teh je bilo v letošnjem prvem polletju kar 32 — so bila storjeni pod vplivom alkohola. Pretepe, razžalitve, psovke vse to je napravil vinski duh.

Pa tudi prestopki zoper splošno varnost in premoženje so v veliki meri nastali zaradi vinjenosti.

O tem bi nam vedeli povedati največ šoferji raznih prevoznih sredstev. Ni malo primerov, da je vinjen vozač sedel za volan, in ker mu je zmanjkalo ceste, je zapeljal v potok ali je obtičal v kakšnem cestnem jarku in podobno.

Razveseljivo je edino končno tudi to, da je bilo v letošnjem prvem polletju nekoliko manj prestopkov zoper narodno gospodarstvo. Tu se torej čutijo napori naših oblastvenih organov. Najpomembnejše pa je seve to, da morajo storilci v celoti poravnati storjeno škodo, kar je edino pravilno. Če so skupnost oškodovali, naj ji škodo tudi povrnejo!

NEKAJ ŠTEVILK

V prvem polletju je okrajno sodišče obsodilo na zaporno kazen 52 obdolžencev, na denarno

(Nadaljevanje na 5. strani)

Jože Stok — Kerotan: 15 (Nadaljevanje)

Partizanska godba

V mraku je iz X. brigade prispel nekdanji član hrastniške godbe, zdaj partizan August Bratuša in se takoj vključil v pihalni orkester. Bil je nepogrešljiv član godbe. Godbeniki so ga bili zelo veseli in so mu priredili tovariški sprejem.

V petek, 22 septembra popoldne, je imela godba skupno vajo. Kumlanc pa je prepisoval note. Vaja je bila tudi popoldne, zvečer pa je glasbeni ansambel odrinil v Stari trg, kjer je domoval štab korpusa. Tamkaj je bilo vse nekam praznično razpoloženo.

Godba je s svojim prihodom začela nenapovedano slovesnost. Najprej je zaigrala dva koncertna komada, potem so se začele govorance, ki so razkrile bistvo slavja: politkomisar korpusa major Frenk Zornada se je poslavljal in predal dolžnost polkovniku Janezu Hribarju. Sledile so seveda čestitke, napitnice, nato pa se je začelo veselo partizansko rajanje, polno šal in duhovitih skečev.

Člani godbe so imeli na zabavi polne roke dela: ko so za trenutek odložili glasbila, so prijeli za velike kose na ražnju pečenega koštruna ter se mastili z mesom, praženim krompirjem, solato in belim kruhom. Vsak je dobil pol litra vina, polkovnik Daki pa je poklonil glasbenim oboževalcem velik zavoj ruskih cigaret.

Ko je kurir prinesel med razigrano družbo vesele radijske vesti, so godbeniki zaigrali še bolj poskočno. Veseli pari so se vrteli po lesenem podu kot vetrnice. Petje, kramljanje in razigrano rajanje se je tako zavleklo daleč čez polnoč. Malce pred zoro so se partizani začeli razhajati kakor veseli svatje z ohceti.

Čez dva dni so imeli tudi godbeniki podobno, vendar zelo skromno slovesnost: komisar Očka je bil premeščen v drugo enoto, zamenjal pa ga je podporočnik Vinko Savnik. To je bil fant srednje postave, ki je bil pred vojno aktivni vojaški godbenik — igral je klarinet.

Tiste dni je postalo ozračje v Loški dolini spet zelo napeto. Borci so bili v stalni strogi pripravljenosti na borbo.

Tako so 26 septembra zvečer začela brneti pod nebom številna zavezniška letala. Sprva je kazalo, da bodo pristala in odpeljala ranjence, a so samo nekajkrat zakrožila in se spet oddaljila. In že se je začelo za hribi bliskati in grmeti. Gromke detonacije so vidno tresle zemeljsko površino. Težke bombe so namreč padale na borovniški viadukt in Stampetov most ter na progo Ljubljana—Trst.

Toda godbenikov ta vojni trušč ni motil. Imeli so dan za dnem redne vaje, igrali so po vaseh in brigadah, prepisovali note, prebirali radijske vesti, se izobraževali na strokovnih, vojaških in političnih sestankih. V prostem času pa so pisali pisma svojim družinam, kramljali z vaščani in partizani, čistili opremo in glasbila, žicali tobak in sol, ob večerih pa zbijali šale in luščili dovtipe. Pravi veseljak in mojster humorja je bil Volkar, ki je ob vsaki priliki in iz vsakega dogodka razdiral duhovite šale.

Nekaj pa članom pihalnega orkestra ni šlo v račun: nikakor se niso mogli sprijazniti z resnico, da so v partizanih postali rejci malih živalic. K temu so jih namreč prisilili pogoji partizanskega življenja in vojne razmere. Sleherni dan so napravili hajko na tankete oziroma »obleknе« tanke, kakor so imenovali požrešne všiljivke. Ta hajka je bila vedno uspešna, vendar si godbeniki z njo niso pridobili trofej.

Ob sobotah je imel Nande Rotar, ki je v godbi igral klarinet, polne roke dela. Svojemu poklicu se ni odrekel niti v partizanih: vsako soboto je vse godbenike, včasih pa tudi druge partizane, bril in strigel.

Glasbena četa si je sčasoma lepo uredila svoje življenje na zunaj in znotraj. To je bila tudi politično trdna partizanska enota. Še bolj enotna pa je postala po 6. oktobru, ko je bila osnovana samostojna partijska celica. Na prvem sestanku so sprejeli v članstvo najboljše godbenike.

Zvečer se je pojavil na Vrhu Zdravko Stradar, ki je imel 16 let. Ko je med godbeniki zagledal same znance, se je od veselja zjokal in prosil kapelnika Bruna, naj ga vključi v godbo. Ta želja se mu je izpolnila še tisto noč. Vodja godbe je takoj telefoniral v X brigado in dobil privoljenje, da se Zdravku ni treba vrniti na bojni položaj, kjer je opravljal kurirsko službo. Kapelnik mu je izročil mali boben, ki ga je Zdravko že nekoč igral v mladinski godbi.

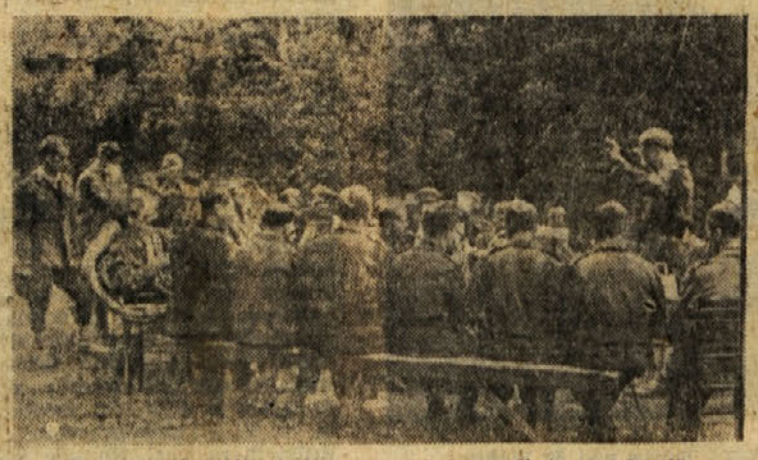

Prva partizanska godba pri vajah: vodi tov. Adamič na osvobodilnem ozemlju leta 1944

V nedeljo, 8. oktobra popoldne, sta godba in frontno gledališče, ki se je vrnilo s Primorske, dobila ukaz, naj odrineta v Čabar, kjer naj ob zaključku Mladinskega kongresa priredita koncert. Zvečer so kulturniki že odrinili na pot proti Prezidu. Na Vrhu so ostali le Slavko, Milan, Kocman, Stradar, Polde, Vili in Gračnar, ki je prav tedaj zbolel.

Na poti iz Prezida v Čabar je partizane ujela huda nevihta. Za predujem jih je na samoti oprala huda ploha, nato pa jih je neprenehoma lizal hladen dež, ki je lil kakor iz rehte. Rezko jih je premrazil tudi veter, ki jim je pihal v hrbet iz smeri Snežnika.

Šesturni pohod je igralce in godbenike tako izčrpal, da so se privlekli v Čabar kot dahauci iz mučilnice. A tam ni bilo časa niti miru za počitek. Grozila jim je nevarnost eno uro hoda stran se je namreč pojavila močna skupina Nemcev.

(Nadaljevanje sledi)

PO 50 LETIH PRIZADEVANJA — KONČNO USPEH

Na Senušah so dobili novo šolo

V nedeljo, 2. septembra, je bilo na Senušah pri Leskovcu vse praznično razpoloženo. Zastave in slavoloki so oznanjali vaški praznik. Na ta dan so namreč odprli svojo osnovno šolo, katero so domačini mislili zgraditi že pred petdesetimi leti.

Pred novo šolo se je v nedeljo zbralo okrog 400 ljudi iz bližnje in daljne okolice, med njimi tudi pionirji, ki so dali ob tej priložnosti lep kulturni program. Občinski odbornik tov. Grebenc je odprl to lepo slovesnost in v svojem govoru opisal zgodovino gradnje senuške šole. Že pred 50. leti so takratni občinski možje prišli do zaključka, da je šola na Senušah potrebna. Žal pa jih je premotilo to, da bodo morali šolo, ki bi jo zgradili, tudi vzdrževati. O gradnji šole so razpravljali tudi pozneje: enkrat so jim zavrnili gradbeni načrt, drugič so spet ugotovili, da ni za šolo primernega kraja, češ da na mestu, kjer stoji šola, ni vetra, kaj šele sonca. Vsi zbrani so pa prav dobro občutili vroče sonce, ki je v nedeljo pripekalo na šolo in njeno okolico, s čimer je ovržena trditev nekdanjih projektantov šole. Zastopnik gradbenega podjetja »Pionir«, katero je v zelo kratkem času zgradilo šolo, je predal ključ nove šole predsedniku Občinskega LO Videm-Krško, tov. Stanetu Nunčiču, ki je imel na vse zbrane kratek nagovor, nato pa je odprl šolo.

Šolsko poslopje ima tri učilnice in stanovanje za upravitelja.

Z dograditvijo te šole bo 70 otrokom prikrajšana marsikatera bridka ura. Senušani so se ob tej priložnosti spominjali, kako so jih ob večerih šolarji prišli prosit, da jim posodijo svetilke, da bodo lahko prišli do svojih domov. Že same Senuše so oddaljene od leskovške šole za otroke poldrugo uro hoda. Ker so pa to šolo obiskovali tudi učenci iz sosednjih vasi, so imeli otroci še daljšo pot. Niso pa šolarji hodili samo v leskovško šolo, marveč tudi na Rako in celo na Veliki Trn.

Da so zgradili šolo na Senušah v tako kratkem času, ima največ zaslug podjetje »Pionir« oziroma delavci in gradbeno vodstvo tega gradbišča. Investitor šole je bil Občinski ljudski odbor Videm-Krško, ki je z vsem razumevanjem pripomogel k lepi pridobitvi Senuš. Tudi krajevni in gradbeni odbor sta nudila gradbenemu podjetju vso pomoč in skrbela, da so pri gradnji pomagali s prostovoljnim delom in vožnjami tudi domačini.

Senušani so s šolo zelo zadovoljni. Imajo pa seveda še druge želje. Sedaj pripravljajo kamenje za izgradnjo transformatorske hišice. Za sedaj še nimajo elektrike, ki si je vsi želijo. Zato ves dobiček raznih prireditev zbirajo, da bodo lahko v kratkem začeli postavljati električne drogove, da bodo končno prišli tudi do električnega toka. -a

Prvi zbor zasavskih planincev na Libni

To soboto in nedeljo bo na Libni pri Krškem prvi zbor zasavskih planincev. Nocoj ob 20. uri bo 30 minut planinskih filmov, ob 21.30 pa bo zagorel taborni ogenj. Naslednjega dne, v nedeljo, bo ob 8. uri dviganje zastave, ob devetih proslava, ob desetih pa se bo začelo posvetovanje zastopnikov vseh zasavskih planinskih društev.

Slovesnosti se bodo nadaljevale popoldne s planinskim rajanjem. Zasavski hribi vas vabijo na svojo veliko prireditev v prijazni Libni.

S SENOVEGA

Na Bohorju so zaključili Planinski teden. — Kakor smo že poročali, je PD Senovo organiziralo v dneh od 20. do 26. avgusta na Senovem Planinski teden. Navzlic obilici dela s postavitvijo nove planinske koče na Bohorju so senovški planinci uspeli, da s to prireditvijo še bolj požive planinsko idejo med domačim prebivalstvom.

Tudi DPD »Svoboda« in TVD »Partizan« sta s svojim sodelovanjem pripomogla k uspehu Planinskega tedna. Takoj v začetku tega Tedna je bil na Senovem šahovski turnir, ki so se ga udeležili igralci s Senovega in Brestanice. Prvo in drugo mesto sta zasedla člana PD Senovo J. Žičkar in M. Šterban. — Odbojkarsko tekmovanje je prineslo med člani in mladinci rezultat 3:0 v korist prvih, med pionirji s Senovega in Brestanice pa so zmagali slednji.

Nogometno srečanje je prineslo nepričakovano zmago: mladi so zmagali nad starejšimi s 7:3.

Dne 22. p. m. je bilo na Senovem zahimivo predavanje »Naš gorski svet«, v katerem je predavatelj pokazal številnim poslušalcem nad 100 posnetkov iz alpskega sveta. V soboto zvečer je bil na vrtu gostišča »Pri mostu« uspel promenadni koncert, v nedeljo, 26. avgusta, pa so številni planinci in ostali ljubitelji Bohorja že v zgodnjih jutranjih urah pohiteli na njegove vrhove. Pri bodoči planinski koči je bilo nato zborovanje planincev.

S to prireditvijo so na Senovem zaključili Planinski teden, ki je po svoji zamisli vsekakor uspel, saj je še bolj dvignil zanimanje za planinstvo.

Občinski sindikalni svet pripravlja izlet v Kranj. — Na seji tega sveta so sklenili, da se večje število članov sindikalnih podružnic udeleži zleta v Kranj dne 26. septembra v spomin 20-letnice velike stavke tekstilnih delavcev Slovenije. S to udeležbo bodo vsi ponovno pokazali solidarnost z delavci tekstilne stroke.

Sindikalna podružnica rudarjev bo odpotovala v Kranj s svojimi člani s posebnim avtobusom, prav tako bodo odšli na ta izlet člani sindikata brestaniške elektrarne in iz ostalih podružnic.

Letovanje na otoku Cres. — Sindikalna podružnica rudarjev je letos oskrbela ugodno letovanje za svoje člane na otoku Cresu. Ob zelo ugodni ceni dnevne oskrbe, kjer je znaten del stroškov krila sindikalna podružnica, so letos številni člani in njihove družine pohiteli na oddih k morju. Želeti je, da se v prihodnje taka letovanja pripravijo že prej, da se zanje zainteresira še večje število delovnih ljudi, ki jim je odpočitek na morju še posebno potreben.

Precej rudarskih delavcev pa je preživelo svoj letni oddih v Počitniškem domu rudarjev na Bledu.

TRBOVLJE

KULTURNA PROBLEMATIKA NA SEJI TRBOVELJSKIH »SVOBOD« — Po dveh mesecih so se pred nedavnim na iniciativo SZDL trboveljske občine že spet sešli predstavniki vseh štirih trboveljskih »Svobod«. Seji je kot gost prisostvoval tudi tajnik republiškega Sveta »Svobod« in prosvetnih društev Slovenije tov. Roman Albreht, ki je dal vsem zbranim nekaj pomembnih napotil za nadaljnje delo.

Že zadnjič smo ugotovili, da so takšna posvetovanja kulturnikov koristna in to lahko zapišemo tudi tokrat. Ker smo že zelo blizu začetka kulturne sezone, je bilo razumljivo izrečenih tudi največ besed o tem. Na seji, ki jo je vodil Pavle Kovač, so v razpravi sodelovali skoro vsi navzoči. Le-ti so bili med drugim mnenja, da naj posamezne sekcije vseh štirih »Svobod« izdelajo načrte za bodoče delo, prav tako pa tudi sosveti občinskega Sveta »Svobod« in prosvetnih društev. Nato pa naj bi se izdelal dokončen plan vseh društev, ozirajoč se na zgoraj omenjene načrte. Zastopniki trboveljskih »Svobod« so tudi enotno nastopili proti raznim kvarnim vplivom v posameznih društvih, kakor tudi stvarem, ki niso v skladu z amaterizmom. Strinjali pa so se v tem, da se dajo od časa do časa primerne nagrade režiserjem, pevovodjem, dirigentom in drugim.

Tokrat je bilo tudi načeto vprašanje trboveljskega simfoničnega orkestra, ki doslej pravzaprav ne dela še pod nobenim imenom Nekateri so predlagali, naj bi se orkester imenoval Orkester trboveljskih »Svobod«, spet drugi pa so bili mnenja, naj bi se priključil eni izmed »Svobod«, vendar do dokončnega sklepa ni prišlo. Problem je namreč v tem, ker so v tem orkestru člani skoro vseh trboveljskih »Svobod«. Najboljša rešitev v tem pogledu bi bila seveda vzgojitev novih, lastnih godbenikov. To bi sicer terjalo več dela, uspeh pa bi bil prav gotovo dosežen.

Vsi navzoči so se končno zedinili še v tem, da je treba urediti materialne skrbi društev, in da je najbolje, da se v novem Delavskem domu uvede družbeno upravljanje.

NON-STOP TRGOVINA V TRBOVLJAH? — Zadnje čase beremo, da v Ljubljani uvajajo vse več tako imenovanih nonstop trgovin, ki obratujejo neprenehoma skozi cel dan, ki se v mestu, kakor je slišati, zelo dobro obnesejo Morda bi kazalo kakšen takšen obrat imeti tudi v naši dolini. Prav gotovo bi bili mnogi take trgovine zelo veseli. — Vsekakor bi bilo vredno poskusiti.

IZBOLJŠANJE CEST IN POTI. — Zadnje čase so v Trbovljah kar za precej izboljšali tudi razne stranske ceste in pešpoti ter jih posuli z gramozom, česar so ljudje seveda zelo veseli. — Prostor okrog novega Delavskega doma se vse bolj in bolj spreminja. Na njem so pravkar v teku dokaj obsežna dela. Ruševin starega Delavskega doma že kmalu ne bo več videti.

Gostinski kotiček

O delu gostinske zbornice okraja Trbovlje

Na željo gostinskega osebja smo zopet vključili v naš lokalni list »Gostinski kotiček«. Kot prej želimo tudi vnaprej seznanjati naše člane in ostalo javnost o delu gostinske zbornice. Želja zbornice pa je, da v naš kotiček prispevajo tudi posamezni člani kolektivov gostinskih podjetij in gostišč svoja opazovanja, mišljenja in predloge, ki se porajajo pri njihovem delu. Tako bo kotiček bolj pisan in zanimiv, delo zbornice pa aktivnejše.

Gostinska zbornica LRS razpisuje za razdobje od septembra do decembra letošnjega leta tečaje za izpopolnitev strokovnega osebja v gostinstvu, in sicer za kandidate za opravilo strokovnega izpita za visoko kvalificiranega gostinskega delavca, za kuharsko osebje tečaj za strokovni izpit za kvalificiranega kuharja, za strežno osebje tečaj za strokovni izpit za kvalificiranega natakarja, za hotelsko osebje tečaj za izpit vratarja in sobarice ter tečaj za računovodje. Podrobnejši razpis tečajev je razviden iz 11. številke lista »Gostinstvo«, na katerega vsa gostinska podjetja še posebej opozarjamo. Vodstva gostinskih podjetij in gostišč so dolžna vse člane svojih delovnih kolektivov o tem podrobno seznaniti in jih za to vprašanje zainteresirati.

IV. gostinsko-turistični zbor Slovenije — tradicionalni praznik vseh gostincev — bo tokrat na Bledu nepreklicno 2. in 3. oktobra t. l. Posebno važni za nadaljnji razvoj gostinstva in turizma pa bodo spričo letošnjih težav sklepi IV. zbora. V kolikor se bodo naši gostinci odločili za kolektiven obisk zbora z avtobusi, jih naprošamo, da nam to sporoče najkasneje do 15. septembra t. l., da zamoremo še pravočasno organizirati potrebno število avtobusov. Sporoče naj tudi natančno število udeležencev, in to zaradi rezervacije prenočišč. Za udeležence zbora bodo na Bledu na razpolago vsi hoteli in gostinski obrati. Cena penziona v Grand hotelu je 950 din, v ostalih hotelih pa 800 din. Od železniške postaje Lesce-Bled bo stalna avtobusna zveza od vsakega vlaka. Cena prevoza bo 30 din za osebo.

Po prejemu priglasitev vas bomo z okrožnico še podrobneje obvestili glede cene prevoza, zbirnega mesta itd. Želeti je, da se te manifestacije udeležimo v čim večjem številu.

Gostinska zbornica Trbovlje

IZ BREŽIC

Društvo upokojencev v Brežicah šteje preko 500 članov in članic. Le-ti so že na lanskem občnem zboru društva izrekli željo, naj bi v Brežicah zgradili dom upokojencev. Misel o zgraditvi takšnega doma ni nova, vendar je bila do sedaj le skrita želja. Največ zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. To vprašanje seveda tudi danes še ni rešeno. Zato so napravili načrt, kako bi prišli do sredstev. Njegovo uresničenje je pa seveda odvisno predvsem od upokojencev samih. Delno sicer lahko računajo na pomoč naše ljudske oblasti in tudi od drugih, v glavnem pa bodo morali najti sredstva sami.

Pred nedavnim se je sešel gradbeni odbor, ki je izdelal tudi idejni načrt za ta dom ter proučil možnosti, kako priti do potrebnega denarja za pričetek gradnje. Primerno stavbišče bo sicer dal občinski LO brezplačno na razpolago, prav tako bodo tudi kmalu zgotovljeni potrebni gradbeni načrti. Preostane le še vprašanje, kje dobite ostalo. Odbor je mnenja, da bi za gradnjo tega doma lahko prispevali vsak mesec manjši znesek upokojenci in tudi ostali delavci. Tudi s prostovoljnim delom bi lahko pomagali.

Ko bi bil dom upokojencev v prvi etapi zgrajen, bi društvo gotovo lahko dobilo posojilo iz stanovanjskega sklada, s čimer bi bilo mogoče gradnjo pospešiti. Dom bo izključno stanovanjski objekt z enosobnimi stanovanji oziroma samimi sobami, kjer bi dobilo društvo svoje prostore, do katerih do sedaj nikakor ne more priti.

Smrtna nesreča v Vidmu-Krškem

V ponedeljek, 3. septembra, ob 12.30 se je v Tovarni celuloze in papirja v Vidmu-Krškem zgodila huda nesreča, ki je terjala življenje delavca Franca Kocjana iz Stare vasi.

Tovarniška lokomotiva je vozila iz obratnih prostorov proti vhodu, ki je na prvem prelazu med postajo Videm-Krško—Libna. Pred seboj je rinila tri vagone, zadaj pa je imela pripetih še pet.

Z zunanje strani pa je pripeljal tovarniški traktor s prikolico in se prav pri vhodu v tovarno zaletel v prvi vagon počasi vozeče tovorne kompozicije, ki je traktor potisnila v levo smer. Traktor je bil že med ograjo in industrijskim tirom, medtem ko je bila njegova prikolica že izven ograje. Tik pred trčenjem traktorja v vagon so delavci, ki so bili na njem in na prikolici (vseh je bilo pet), poskakali na tla. Ponesrečeni Franc Kocjan pa, ki je sedel na prednjem levem blatniku, je hotel skočiti za njimi. Ker pa je bil že prepozen, ga je prikolica s prednjim levim delom pritisnila ob cementni steber vhodnih vrat, pri čemer mu je poškodovala prsni koš, levo nogo in desno roko. Ponesrečenec je umrl zaradi notranjih telesnih poškodb že med prevozom v brežiško bolnišnico.

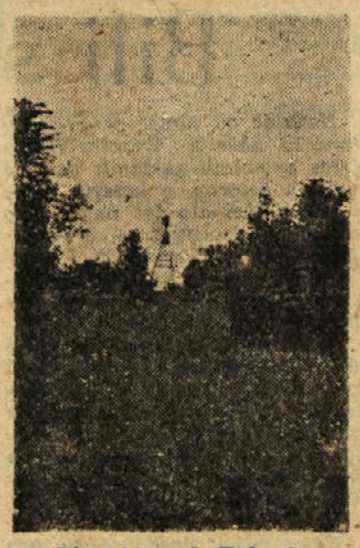

Piramida vrh Bohorja
Javornik 1023 m

Ko je prišel ta, ni bilo drugih...

Pisali smo že o problemih Podjetja za popravilo železniških vozov v Dobovi, ki so jih obravnavali na drugem zasedanju svojega delavskega sveta. Pred kratkim pa je imel delavski svet svoj tretji posvet, na katerem so ugotovili, da gradbenega dovoljenja za postavitev potrebnega provizorija — zgraditev silosa za acetilensko razvijanje in skladišča ni in ni od nikoder. Načrti so pripravljeni, sredstva tudi, samo gradbenega dovoljenja ni. In zgodilo se je, da je prispel kot član komisije neki tovariš iz Ljubljane dopoldne — ker pa ni bilo zastopnikov z občine, je tovariš iz Ljubljane seveda odpotoval. Možje z občine so prišli v popoldanskih urah in ker ni bilo zastopnika iz Ljubljane, ki jih je čakal dopoldne, so popoldanski člani komisije — odšli... Tako podjetje čaka — ne čaka pa seveda čas, ki bo kmalu prinesel zimo, pred katero naj bi bil seveda projektirani provizorij zgrajen, ker bo sicer delo, zaradi katerega se ta provizorij gradi, onemogočeno.

Na tem zasedanju je delavski svet podjetja nadalje ugotovil, da je Direkcija jugoslovanskih železnic zelo skopa s svojimi naročili oziroma z dodeljevanjem železniških voz za popravilo, zlasti revizijskih in specialnih voz, dasiravno je kakovost dela podjetja povsem brezhibna, saj je podjetje imelo v vsem letu komaj tri reklamacije. In kakovost dela je v podjetju vsak dan boljša. Tudi kar se tiče cen, je to podjetje pri nekaterih delih precej cenejše kot so druga, zlasti pri tako imenovanih »čevljih« za tovornjake in pri ključavnicah. Tu je podjetje za 30—40 % cenejše, kakor tudi pri ostalih delih.

Za gradbeno dovoljenje je podjetje prosilo že meseca maja, sedaj pa je že september in podjetje še vedno čaka.

— — —

Nesreča ne počiva

Huda nesreča z motornim kolesom. — Poročali smo že o nesrečah, ki se zgode pogosto na republiški cesti Ljubljana—Zagreb. Pred dnevi je spet vozil skozi Jesenice na Dolenjskem proti Bregani z motornim kolesom Anglež John C. Wyatt, doma iz Londona. Iz do sedaj še nepojasnjenih vzrokov je vozil po levi strani ceste in podrl nasproti, po desni strani vozečega 61-letnega kolesarja Andreja Štefaniča iz Obrežja. Udarec obeh vozil je bil silovit, pri katerem sta bila poškodovana oba vozača in vozili. Motorist je dobil pošten pretres in poškodbe na roki, kolesar pa po vsem telesu in hude notranje poškodbe, predvsem na črevesju, ki so smrtno nevarne.

Preiskavo o nesreči vodijo naši varnostni organi ob sodelovanju angleškega konzulata v Zagrebu, da ugotove vzrok nezgode, zlasti še, če drži trditev motorista, da je nastala napaka na motorju, ali pa če je inozemski vozač pozabil, da se v Jugoslaviji vozi po desni strani ceste.

Ivan Bregar, star 14 let, doma iz Križa pri Sevnici, je vodil konja, ki se je splašil in udaril fanta po glavi, pri čemer je dobil zelo nevarne poškodbe.

Marija Forster, stara 55 let, je doma v Brestanici nesrečno padla po kamenju in si zlomila nogo nad kolenom.

Manjše, vendar boleče nesreče. — **Jože Kovačič,** 42-letni delavec rudnika Senovo, stanujoč v Podsredi, se je 27. avg. vozil z novim kolesom. Na klancu v Koprivnici pa so mu na kolesu počile vilice in je vozač pri padcu obležal nezavesten na cesti. Dobil je nevarne poškodbe po telesu, glavi in obrazu.

Ivan Grubič, mesarski vajenec mesnice KZ Brežice, si je pri delu poškodoval levo roko in dobil nevarno zastrupljenje.

Vsi ponesrečenci so v zdravniški oskrbi v brežiški bolnišnici. Stanje ponesrečenega Štefaniča je še vedno zelo resno, vendar zdravniki upajo na okrevanje.

Kadar odpove razsodnost

(Nadaljevanje s 4. strani)

kazen pa 26; na pogojno, bodisi denarno ali zaporno kazen pa je bilo obsojenih 51 obdolžencev.

Od rešenih zadev je bilo 135 obsodilnih sodb, 24 oprostilnih in 48 zavrnilnih obsodb. V 34 primerih pa je bilo kazensko postopanje ustavljeno. Drugemu sodišču je bilo odstopljeno 49 zadev.

KAKO ZMANJŠATI KAZENSKE POSTOPKE?

Ne moremo si kaj, da ne bi na kraju napisali, da je v vseh teh primerih zmagala pri ljudeh nerazsodnost. Nič niso pomislili vsi nešteti obtoženci, da so pravzaprav s svojimi škodljivimi dejanji rušili svoj ugled in okolico kraja, kjer prebivajo. Bržkone pri dejanjih niso pomislili, da imamo zakone, ki jih je sestavilo ljudstvo in ki skrbno bdijo nad pravicami in dolžnostmi vse naše skupnosti. In končno gre tu še za veliko gmotno škodo, kajti dokazano je, da take pravde in tožbe stanejo denar, in ne moremo, drugače reči, kakor da izgleda, da imajo vsi pretepači in še mnogi drugi, ki se tožarijo — preveč denarja.

Končno nam ni vseeno, če bi morali v bodoče še vedno ugotavljati, da kazniva dejanja rastejo, namesto padajo. Hvale vredno je končno to, da so naše družbene organizacije tudi v tem pogledu že mnogo storile in s svojim vzgojnim delovanjem že toliko utrdile zavest ljudi, da smo na to lahko zgolj ponosni. Jasno pa je, da imajo na tem torišču še precej nalog. Čas, v katerem živimo, nas sili, da razmislimo tudi o teh problemih in skušamo storiti vse, da se podobna dejanja, če ne popolnoma odpravijo, vsaj — zmanjšajo. (v)

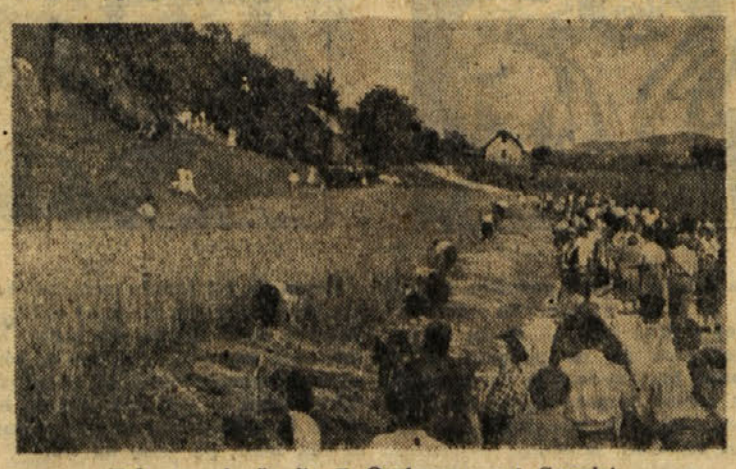

Tekmovanje žanjic v Orehovem pri Sevnici

IZ SEVNICE

V Sevnici namerava krajevni odbor Zveze borcev postaviti spomenik padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega nasilja. Izdelani so načrti po zamisli arh. Plečnika in akademskega kiparja Boža Pengova. Z deli na spomeniku so že pričeli in bo po sklenjeni pogodbi odkrit 1. maja 1957. Krajevni odbor ZB zbira v ta namen potrebna sredstva. Tako bo tudi v nedeljo, 9. septembra, t. l. v Sevnici velika kulturna prireditev s srečolovom v Gasilskem domu v Sevnici. Poleg velikega števila večjih in manjših dobitkov so tudi: kompletna kuhinjska oprava, radijski aparat, moško kolo, več ton premoga in gradbeni material.

Krajevni odbor vabi vse prebivalce iz bližnje in daljne okolice, da se udeleže te prireditve.

ZASAVSKE BODICE

Temno kakor v rogu je skoro povsod, koder te v nočnih urah pelje pot skozi Brestanico. In to že več mesecev. Slišali smo, da je sedaj že bila dolgo pričakovana seja, ki naj bi razgnala to temo, vendar še kar naprej tavamo v njej...

Kdo je kriv tega?

*

Živinski sejem v Brestanici so nekaj posebnega. Čeravno imamo v kraju lepo in obširno sejmišče, je vendar prišlo že kar v »tradicijo«, da mora biti več kot polovica živinskega sejma v tako imenovanem »gornjem koncu« trga pri mostu.

S tem se seveda močno ovira vsakršni cestni promet na tem delu trga, dela se pa tudi z živino skrajna nesnaga. Po vsake sejmu in še nekaj dni potem izgleda ta del trga kot zapuščeno in zanemarjeno gnojišče. Morda ne bi bilo napačno če bi si kdaj to brestaniško »zanimivost« ogledala sanitarna inšpekcija in storila vse potrebno, da se ta »tradicija« za vselej odpravi. Da pa sejmarji zaradi tega ne bi bili prikrajšani za pijačo in jedačo, naj gostinsko podjetje ob semenjskih dneh postavi v neposredni bližini sejmišča primeren paviljon, kakor to delajo n. pr. v Krškem. Na ta način bi lahko to nelepo razvado v kratkem na lep in miren način odpravili, trg pa bi tedaj dobil kulturnejši izgled.

Neločljiva prijatelja

IZOBRAZEVANJE ORGANOV DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

DOSLEJ 23 SEMINARJEV IN 1096 UDELEŽENCEV

OSS našega okraja sodi, da so bili seminarji uspešni, premalo pa so se udeleženci poglabljali v mehanizem delavskega in družbenega upravljanja — V jeseni bodo s seminarji nadaljevali — V spodnjem delu okraja še mnogo upravljalcev, ki še niso obiskovali seminarjev

Prosvetljevanje v zasavskih sindikalnih organizacijah je letošnjo zimo stopilo v novo, bolj pisano fazo. Če smo morali vse do lani venomer ugotavljati, da sindikalne organizacije niso posvečale temu vprašanju potrebne pozornosti, lahko sedaj poudarimo, da so uspešno prestale prvo kritično obdobje in se z vso silo in nemajhno prizadevnostjo podale tudi na to področje svojega poslanstva.

To pa je bilo mogoče samo zategadelj, ker so sindikalne organizacije spoznale, da so pravzaprav same odgovorne za vzgojo delavcev, zlasti pa upravljalcev. Seve ni treba posebej poudarjati, da so sindikalnim organizacijam pri tem važnem opravilu v dobršni meri pomagale ostale družbene organizacije zlasti SZDL.

Seminarji, ki so bili v letošnjih pomladnjih in v zgodnjih poletnih mesecih, nam narekujejo, da nekoliko pobliže ugotovimo prednost takega načina izobraževanja upravljalcev. Mimogrede rečeno, je bilo v Zasavju doslej organiziranih 23 seminarjev, ki jih je obiskovalo 1096 upravljalcev. Seminarji so trajali tri dni, predavatelji pa so bili v glavnem domačini.

Okrajni sindikalni svet, ki je ob zaključku seminarjev pregledal delo posameznih predavanj, je ugotovil nekatere bistvene značilnosti, ki jih ne gre podcenjevati. Predavatelji so sicer predavali o raznih temah, težišče pa je bilo seve na problemih delavskega in družbenega samoupravljanja. Ravno tu pa se je pokazalo, da se ta predavanja niso izkopala iz splošne obravnave tega vprašanja. Predavatelji so namreč dajali dosti več poudarka zgodovinskemu razvoju delavskega samoupravljanja, premalo pa so govorili o njegovem mehanizmu. Sicer je prav, da so upravljalci dobili najprej vpoglede v te stvari, toda nujno bo, da bodo na prihodnjih seminarjih dajali več poudarka drugi strani upravljanja.

Jeseni bodo spet seminarji. V spodnjih krajih okraja so namreč obiskovali seminar le po dva, trije člani delavskih svetov posameznih podjetij. Tako je ostalo še nad tri sto tovarišev, ki niso šli skozi osnovne seminarje.

V zgornjih krajih pa bodo v jeseni začeli z drugimi nadaljevalnimi seminarji. In bržkone bodo šele ti seminarji dali odgovor na mnoga praktična vprašanja delavskega in družbenega upravljanja.

V letošnjih pomladnih mesecih pa so sindikalna vodstva organizirala še drugo izobraževalno dejavnost. N. pr. tečaje za pridobitev višje kvalifikacije in zdravstvene tečaje za žensko mladino. Tudi te bodo organizacije letos spet organizirale, saj se je pokazalo, da si ljudje žele čim več znanja. (v)

PRIPRAVE HRASTNIŠKE „SVOBODE" I. ZA NOVO SEZONO

Najmanj dva izobraževalna tečaja

za vse tiste, ki si žele znanja tujih jezikov — Težave z režiserji in prostori — Plodno delo ostalih društvenih skupin, zlasti pa knjižnice

Sicer upravni odbor hrastniške »Svobode I« za sedaj še ni jel razmišljati o bodočem delu, niti o občnem zboru, vendar tudi tu menijo, da kaže nasvet Zveze vsekakor upoštevati. Po njihovem naj bi bili občni zbori sicer malce kasneje, toda ne po oktobru.

Iz razgovora z društvenim tajnikom o sedanjem delu tega hrastniškega delavskega prosvetnega društva smo zvedeli predvsem to, da »Svoboda« sicer ni žela kakih bleščečih uspehov, vendar se lahko ponašajo s tem, da so bile vse sekcije delavne in da so poskrbeli za vsestransko dejavnost vseh svobodarjev.

Največje težave ima dramska družina, ki nima režiserja niti prostorov No, prostori so, vendar za potrebe igralcev niso primerni, ker so premajhni. V kino dvorani pa ni moč igrati, ker oder ne ustreza, pa tudi garderob ni. Zavoljo tega je celotno delo dramske družine nekoliko šepalo.

Letos pomladi so ustanovili ženski pevski zbor, ki šteje okrog 20 deklet in žena. Zbor je že samostojno nastopil v okviru občinskega praznovanja, uveljavil pa se je tudi v mešanem zboru. No, godba na pihala je pridno igrala in priredila vrsto koncertov in sodelovala pri vsaki prireditvi.

V minuli sezoni je društvo poskrbelo tudi za izobraževalno dejavnost Priredili so tečaj nemškega jezika, ki ga je obiskovalo 25 priglašencev. Mislili so še na tečaj angleščine, pa niso dobili predavatelja. Žal tudi v tej »Svobodi« niso na lanskem občnem zboru ustanovili izobraževalnega odseka in je vodil to delo le za to odrejen referent. Zategadelj bi bilo prav, da bi na letošnjem občnem zboru izbrali odbor, ki bi lahko vodil in usmerjal vso izobraževalno dejavnost in če le-ta ne bi mogel dobiti predavateljev, kot jih ni mogel prejšnji referent, naj bi pomislili nekoliko tudi na to, da imajo v Hrastniku dovolj sposobnih ljudi, ki bi lahko ljudem pripovedovali o tistem, kar jih najbolj zanima. Izobraževalni odbor bo potreben še zaradi tega ker bodo tudi v letošnji sezoni nadaljevali s poučevanjem nemščine, na novo pa ustanovili tečaj angleškega jezika. Se pravi, da bodo v društvu imeli kar dva izobraževalna tečaja. In če bo odbor uspel organizirati še nekaj predavanj ali pa podobnih krožkov, bodo lahko prihodnje leto ugotovili, da so na tem področju prebili led.

In še nekaj o knjižnici. Naj povem, da je na novih knjižnih policah (prav sedaj so kupili nove) nad 2000 dobrih knjig. Ljudje so brali skozi vse leto. Najbolj pridno pa je po knjigah segala mladina. Končno je tudi to dragocen prispevek k izobraževalni dejavnosti tega društva, zatorej ne bo napak, da bi knjižnico še povečali, čeprav so knjige precej drage. Več bodo njihovi člani brali, bolj bodo umevali čas, v katerem živimo. Na občnem zboru pa kaže pogovoriti se tudi o teh stvareh.

(v)

OBČINSKI ODBOR ZB VIDEM-KRŠKO ŽE TEKMUJE

Zadnji mesec so mnogo napravil

Občinski odbor ZB Videm-Krško je na svoji zadnji seji predelal program tekmovanja, ki ga je razpisal OO ZB Trbovlje, in sprejel sklep, da se bo tekmovanja v celoti udeležil. Na seji so bili tudi zastopniki krajevnih organizacij Zdole, Leskovec, Veliki Podlog, Stari grad in Raka. Tekmovalni program je zelo obširen, saj vsebuje celih 53 točk, zato bo treba resno prijeti za delo, kajti rok je sorazmerno kratek.

V zadnjih štirih mesecih je občinski odbor, seveda s pomočjo krajevnih odborov, mnogo napravil. Za Dan borcev je bila v Vidmu-Krškem slovesna akademija, 22. julija je bil množičen sestanek članov ZB, kamor so bili povabljeni tudi vdove in starši padlih borcev. Ob tej priložnosti so jih pogostili in skromno obdarili. Istega dne je bil še razstavljen zgodovinski material prvih žrtev. Ob občinskem prazniku je bila komemoracija na krškem pokopališču pred spomenikom padlih partizanov in žrtev fašističnega terorja, kamor so razne organizacije položile 11 vencev. Razen tega je bil tudi na lokalni gospodarski razstavi zgodovinski oddelek, kjer so bile slike vseh padlih partizanov in žrtev fašističnega nasilja in slike iz izseljenstva. Na dan občinskega praznika pa je bila razvita zastava občinskega odbora ZB.

V letošnjem letu je bil odkrit spomenik na Zdolah in dve spominski plošči v Velikem Podlogu. V kratkem pa upajo, da bodo odkrili še spominsko ploščo v Dolenji vasi in na Raki. Tako bodo imele vse okoliške vasi spomenike oziroma spominske plošče s čimer se bodo oddolžile padlim tovarišem. Odprto ostane le še vprašanje spomenika v samem mestu Videm-Krško, katerega nameravajo postaviti prihodnje leto. Obzidje in tržni prostor sta delno urejena, kjer so s prostovoljnim delom pomagali člani ZB in ostalih organizacij in mladinska brigada iz revirjev.

Občinski odbor ZB Videm-Krško razen navedenega posveča veliko skrb partizanskim otrokom; skrbi za nemoteno šolanje, štipendije, njih vzgojo itd. V času počitnic je iz omenjene občine letovalo 33 partizanskih otrok v Avstriji, Ljubnem, Banjolah, Selcah in Soriči. Lepe počitnice pa bi lahko preživelo še več otrok ZB, če bi starši oziroma redniki imeli razumevanje in jih pustili z doma.

Učni uspehi partizanskih otrok na krški gimnaziji so zadovoljivi, kajti organizacija je bila skozi vse šolsko leto v stalnih stikih s profesorji in je tako imela natančno evidenco o znanju posameznikov. Drugače pa je na leskovški šoli. S prihodnjim šolskim letom bodo tudi to uredili, tako da bo tudi tam učni uspeh partizanskih otrok boljši.

Krajevne organizacije ZB v občini bodo čimprej zbrale vse zgodovinski material, uredile organizacijska vprašanja in vse, kar je potrebno za tekmovanje, da bo občinski odbor ZB imel potem natančen pregled nad vsem članstvom in zgodovinskim materialom v občini in se tako uvrstil v tekmovanje z ostalimi odbori ZB v okraju.

Bili smo v Žebniku

Nedaleč od Radeč je prijetno kmečko naselje Žebnik. Tu so letos spomladi postavili dvajset velikih šotorov v katerih se je doslej izmerjalo že nekaj sto mladih Zasavčanov — obveznikov Predvojaške vzgoje. V vsaki izmeni je do dve sto mladincev iz vseh krajev bivšega trboveljskega okraja.

Tabor oživi zjutraj ob peti uri. Takoj potem, ko stanovalci platnenih hiš opravijo vse potrebno v njihovi notranjosti, jih piščalka že kliče k jutranji telovadbi. Ko je te konec, gredo fantje na umivanje, nato pa pohite h kuhinji kjer jih že čaka izdaten zajtrk.

Deset minut pred sedmo uro so spet vsi vodi na zbornem mestu, tokrat že v popolni »bojni« opremi. Po izvršenih formalnostih vsak vod nekaj po sedmi uri odkoraka na mesta, kjer se začne praktični pouk, ki traja do 12,25. Takrat mlada vojska spet ponosno in s pesmijo koruka proti taborišču.

Po kosilu so v popoldanskem času razna gospodarska in politična predavanja, kakor tudi športne igre. Poleg tega jim je »Svoboda« iz Jagnjenice nekajkrat uprizorila lepa gledališka dela. Potujoči kino, ki je v prvih mesecih tabor redno obiskoval, pa je sedaj menda čisto pozabil nanj

Mislimo, da ne bo napak, če povemo, da se mladinci še najbolj navdušujejo za šport. In verjemite, športni referent Drago jim pripravi marsikatero veselo uro.

V taboru je bilo doslej odigranih že več nogometnih tekem Tako so se mladinci kar štirikrat pomerili s fizično precej močnejšim moštvom ŠK »Papirnica«. Prvič in drugič so zmagali, tretjič pa izgubili s precej visokim rezultatom 8:0. To pa jim ni vzelo volje do dela. Še z večjim poletom so se pripravljali na četrto tekmo in tudi uspeli. Rezultat. 12:0! Vsekakor lepo, kajne? Povedati moramo, da so bili v moštvu PVV v glavnem člani mladinske ekipe trboveljskega »Rudarja« in zato ni čudno.

V taboru pa niso igrali le nogomet. Tudi drugih športnih vej so se lotili. In rezultati? Takile so bili:

ODBOJKA: v devetih igrah s predavateljskim kadrom so mladinci izgubili šest srečanj, tri pa dobili.

PLAVANJE: na 50 metrov dolgi progi je zmagal mladinec Tomo Vidmar s časom 38,2, drugi pa je bil Milan Gričar s časom 40,0.

SKOKI (deset možnih točk): 1. Tomo Vidmar 9 točk; 2. Ivan Klopčič 8,5 točke.

KROS: najbolj množičen je bil kros, ki je bil izveden ob vsaki izmeni. Proga je bila dolga približno 1500 metrov in zelo težka. Prvak v tej disciplini je postal Janez Majcen s 3,45 minutami; drugo mesto pa je zasedel Milan Dolanc s 3,45.

Tako so ob delu in igri tekle ure obveznikom PVV, ki na teh taborjenjih dobivajo najosnovnejše znanje, ki je potrebno bodočemu članu naše Armade. Marsikdo je po osmih dneh dejal. »Kar prehitro je minil čas.«

Kaj naj učimo v podeželski šoli?

Ali je pouk otrok o sadjarstvu navajanje k šušmarstvu?

Res, kaj ali kako naj učimo v podeželski šoli, se sprašujemo v Artičah. Na učiteljišču smo se učili, naj bo pouk življenjski, nazoren, naj otroke naučimo čim več praktičnega dela in da naj jih vzgajamo v ljubezni do dela. Naše vzgojno osebje sodi, da je prav tako in se skuša po teh navodilih kolikor mogoče ravnati. Zato smo tudi ustanovili na šoli tehnični ter sadjarski in vrtnarski krožek. Posebno zadnja dva krožka se nam zdita potrebna, da dobe kmečki otroci osnovne pojme o sadjarstvu in vrtnarstvu. Otroci so hodili tudi med poletnimi počitnicami na vrt in ga prav pridno obdelovali pod vodstvom učitelja Janeza Volčanjška. Iz tega sledi, da imajo otroci veselje do dela in želijo, da se kaj koristnega nauče.

Vodstvo šole je zaprosilo Okrajno zadružno zvezo za malenkostno denarno pomoč, ki bi jo potrebovalo za ureditev šolske tople grede. Uslužbenec OZZ, ki si je prišel naš vrt ogledat, pa je dejal, da ni prav, ker učimo otroke vzgajati drevesca. češ da jih s tem navajamo na »šušmarstvo« v sadjarstvu.

Ali je šušmarstvo, če zna kmečki otrok gojiti sadno drevje?

Izgleda nadalje, da po mnenju nekaterih fotografov tudi ne bi smeli imeti fotokrožkov. Pri brestaniškem fotografu sem namreč opazila lepak, ki ga je pred kratkim objavil naš Zasavski tednik. Zdi se mi, če amater fotografira prijatelje in jim zaračuna materialne stroške, da to ni šušmarstvo. Večje »šušmarstvo« je, če kak fotograf slabo izdela fotografije in jih prav drago zaračuna.

Če je torej šušmarstvo vsako praktično delo, ki ga učimo v šoli, najsi bo kmetijskega ali tehničnega značaja, tedaj bomo morali preiti spet nazaj na verbalni pouk in ne bomo več gledali na široko razgledanost sodobnega človeka, ampak le na ozko specializacijo.

Ali bo prav tako?

Martin Zupančič

Koncert zagorske rudarske godbe

Pretekli teden je imela zagorska rudarska godba na pihala pred stanovanjskimi bloki na Polju promenadni koncert. Godbeniki so pod taktirko Mihe Grošičarja igrali dela Rossinija, Wagnerja, Učakarja, Fučika, Webra in Wundererja. Koncert je trajal poldrugo uro in je dobro uspel.

Podoben koncert je priredila zagorska rudarska godba tudi v Kisovcu nad Zagorjem.

K. N

JOSIP JURČIČ — JURIJ KOZJAK, SLOVENSKI JANIČAR — PRIREDIL: FRANEK BRATKOVIČ — NARISAL M. Bakista

73

Zdaj prideta v jamo Peter Kozjak in cigan. Usedeta se k ognju na stran, kjer je bilo veliko drugih ljudi. Petrova gosposka obleka je storila, da so se zbrani kmetje jeli spraševati, kdo je to, in zmenili so se naposled, da je gospod s Kozjaka. Ali kdo je oni ki je prišel z njim? In pošljejo poslanca do gospoda Petra, naj se zglasi pri velikem ogniju.

74

Kmetje vprašajo plemenitega gospoda, kdo je le-oni človek, ki je prišel z njim. In nesramni Peter, ki je precej priliko izvohal, da bi cigana lahko uničil, reče: »Jaz ga ne poznam; videl sem ga malo popred, preden so bili Turki prišli, in zdaj ga vidim zopet, nemara da bi bil Turkom malo znan.« »Ogleduh je!« reko brž oni in ogenj je švignil vsakemu iz óči.

75

Cigan je bil kmalu spoznal, kako je. Iz obrazov je posnel, da se nanj zbira oblak, da ga je Peter z lažjo izdal. Poskušal se je izmuzniti, toda brž mu pot zapro ter ga obstopijo z vzdignjenmi cepci. Zdajci se spne cigan pokonci, v roki se mu zasveti nož. Ali na mah padejo trije cepci in v tisti hip zazvoni ciganov nož, njemu iz rok izbit, po tem na tla.

76

Mnogo krepkih rok se stegne in podere silnega cigana na tla. Vendar vsi, kolikor jih je moglo okoli njega, imeli so dosti posla, da so ga iztirali skozi ozko luknjo ven. Na jarku ga potem zavihte in visoko je plusknila voda, ko je cigan cepnil v sredo krnice.

Doli ob Krki je dolgin splavel na suho ter se odpravil proti Muljavi.

TELESNA KULTURA in ŠPORT v Zasavju

Letošnji hrastniški planinski teden

Bogate prireditve so se vrstile ves teden — Med drugim tudi več izletov v okoliške planine — Planinska predavanja in prikazovanje poučnih filmov — Planinci bi radi novo kočo na Kalu dogradili do leta 1958

Zasavska planinska društva prirejajo vsako leto planinski teden. Tedni so malone vsakokrat namenjeni popularizaciji planinstva in pa pridobivanju novih ljudi v planinske vrste.

Tudi hrastniški Planinski teden, ki so ga začeli že 2. septembra, ima isto obeležje. Vsaj prireditve kažejo, da morajo v teh dneh vsi Hrastničani spoznati dejavnost planinskega društva in se vključevati v njihove sekcije. Letos prirejajo planinski teden skupno s planinskim društvom na Dolu. In, kot rečeno, so prireditve tudi letos pisane.

V nedeljo so pohiteli planinci iz Hrastnika in Dola na Kal in Gore. V ponedeljek so imeli planinsko predavanje s prikazovanjem poučnega planinskega filma na Dolu. Naslednji dan je bilo podobno predavanje v Hrastniku. V četrtek sta se sešla oba upravna odbora in na slavnostni seji pregledala svoje delovanje. 7. t. m. so spet vrteli poučen planinski film, danes pa bodo skupno z ostalimi planinci iz Zasavja odšli v Libno pri Krškem.

To je v grobem program letošnjega Planinskega tedna v Hrastniku. Prepričani smo, da je privabljal skozi vse te dni poleg aktivnih članov tudi ostale občane.

Društvo v Hrastniku šteje danes že približno 500 članov. Med njimi je precej mladine, ki ima lastno sekcijo. Pa tudi na Dolu je planinstvo zelo priljubljeno, saj ondotno društvo ne šteje kdo ve kaj manj članov kot hrastniško.

Iz razgovora s tajnikom hrastniškega planin. društva smo med drugim zvedeli, da je trenutno najvažnejša naloga njihovega društva zgraditi čimprej novo kočo na Kalu. Gradbeni material je v glavnem pripravljen, pa tudi les so že nakopičili ob gradbišču, sedaj čakajo le še na načrte, ki bi morali biti izdelani že pred meseci. Če bo šlo vse po sreči in če bodo dobili obljubljena sredstva, kanijo kočo povsem dograditi do konca leta 1958. To bi bil njihov največji in najlepši uspeh.

Največ bodo seve sodelovali planinci sami. S prostovoljnim delom nameravajo napraviti pač vse, kar je mogoče. Hrastniški planinci dobro vedo, da bodo morali pošteno zagrabiti, kajti gradnja take koče, kot so si jo zamislili, ne bo terjala malo dela. (v)

V nedeljo, 9. septembra se prične

Tudi v vzhodni slovenski in celjski nogometni podzvezni ligi bodo začeli

Poročali smo že o novih članih mariborsko-varaždinske nogometne lige, tokrat pa poglejmo še malo v tekmovanje slovenske lige — vzhodni del ter v celjsko podzvezno ligo. Tudi v obeh teh ligah bodo pričeli s tekmovanjem v nedeljo, 9. septembra. V vzhodni slovenski ligi, ali bolj rečeno v mariborsko-celjski skupini bodo sodelovali »Kovinar« iz Štor in ŽSD Celje, »Rudar« iz Velenja, »Usnjar« iz Šoštanja, »Svoboda« iz Trbovelj, NK Brežice, nadalje ostali kandidat »Nafta« (Dolnja Lendava), »Drava« iz Ptuja, »Kovinar« iz Maribora, »Fužinar« iz Raven in »Aluminij« iz Kidričevega — torej 12 kandidatov, ki se bodo zavrteli v nedeljo.

V celjski podzvezni ligi pa bo tekmovalo 8 nogometnih moštev, in sicer: iz Celja »Olimp« in B moštvo »Kladivarja«, »Bratstvo« iz Rogatca, »Rudar« iz Hrastnika, »Sloga« iz Trbovelj, B moštvo »Rudarja« iz Trbovelj, »Svoboda« iz Kisovca pri Zagorju in NK Radeče.

Pionirji so pričeli s tekmovanjem

V zasavskem prvenstvu pionirjev sodeluje 8 moštev. »Rudar« iz Trbovelj nastopa tudi to pot kar s tremi pionirskimi moštvi, nadalje še »Sloga« in »Svoboda« iz Trbovelj, »Proletarec« iz Zagorja, »Bratstvo« iz Hrastnika in »Svoboda« iz Kisovca.

V nedeljo so bili doseženi sledeči rezultati: Sloga : Svoboda (Trbovlje) 1:1 (1:0), Rudar II : Proletarec 3:1 (1:1), Rudar I : Bratstvo 7:2 (4:0), Svoboda (Kisovec) : Rudar III 3:0 (1:0).

Razpored

prvenstvenih nogometnih tekem varaždinsko-mariborske skupine v jesenskem delu

I. kolo 9. IX.
Rudar : Tekstilac
Sloga Čak. : Branik
Kladivar : Proletarec
Mladost : Zagorac
Sloboda : Sobota
Maribor : Jedinstvo

II. kolo — 16. IX.
Sobota : Rudar
Branik : Tekstilac
Zagorac : Sloboda
Proletarec : Mladost
Sloga : Kladivar
Tekstilac : Maribor

III. kolo — 23. IX.
Rudar : Zagorac
Kladivar : Branik
Mladost : Sloga
Sloboda : Proletarec
Maribor : Sobota
Jedinstvo : Tekstilac

IV. kolo — 30. IX.
Proletarec : Rudar
Branik : Tekstilec
Sobota : Jedinstvo
Zagorac : Maribor
Sloga : Sloboda
Kladivar : Mladost

V. kolo — 7. X.
Rudar : Sloga
Mladost : Branik
Sloboda : Kladivar
Maribor : Proletarec
Jedinstvo : Zagorac
Tekstilac : Sobota

VI. kolo — 14. X.
Kladivar : Rudar
Branik : Sobota
Zagorac : Tekstilac
Proletarec : Jedinstvo
Sloga : Maribor
Mladost : Sloboda

VII. kolo — 21. X.
Rudar : Mladost
Sloboda : Branik
Maribor : Kladivar
Jedinstvo : Sloga
Tekstilac : Proletarec
Sobota : Zagorac

VIII. kolo — 28. X.
Sloboda : Rudar
Branik : Zagorac
Proletarec : Sobota
Sloga : Tekstilac
Kladivar : Jedinstvo
Mladost : Maribor

IX. kolo — 4. XI.
Rudar : Branik
Maribor : Sloboda
Jedinstvo : Mladost
Tekstilac : Kladivar
Sobota : Sloga
Zagorac : Proletarec

X. kolo — 11. XI.
Rudar : Maribor
Branik : Proletarec
Sloga : Zagorac
Kladivar : Sobota
Mladost : Tekstilac
Sloboda : Jedinstvo

XI. kolo — 18. XI.
Jedinstvo : Rudar
Maribor : Branik
Tekstilac : Sloboda
Sobota : Mladost
Zagorac : Kladivar
Proletarec : Sloga

Rešitev nagradne uganke iz 35. številke

Pravilna rešitev nagradnega magičnega kvadrata iz 35. številke našega lista se glasi (vodoravno in navpično): ruda, urad, dama, Adam.

Žreb je prisodil prvo nagrado za rešitev magičnega kvadrata **Silvestru Kovaču**, učencu 7. razreda osnovn. šole, Brežane, pošta Šentjanž na Dolenjskem — drugo nagrado pa dobi po odločitvi žreba **Albin Mlakar**, učenec 3. razreda osnovn. šole, Telče, pošta Tržišče, Dolenjsko. Obema bomo poslali knjižno darilo po pošti.

Vsem ostalim marljivim pionirjem in pionirkam za poslane rešitve in pozdrave prisrčna hvala. Uredništvo

Nova nagradna uganka za naše pionirje

1 2 3 = prstena ali steklena posoda za vodo ali druge pijače

3 2 1 = majhna živalca (plazilka)

Vstavite namesto številk ustrezne črke, pa bo naša uganka rešena.

Rešitve te besedne obratnice nam prinesite ali pa pošljite do nedelje, 16. septembra, opoldne. Dva rešitelja uganke bosta dobila po odločitvi žreba po 1 lepo mladinsko knjigo.

Pri odgovoru ne pozabite navesti poleg svojega imena in priimka razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma. Uredništvo

V Vidmu-Krškem so proslavili 30-letnico nogometa

V nedeljo dopoldne so krški nogometaši položili na grob padlih borcev-nogometašev in umrlim članom venec in se tako ob jubileju svojega kluba oddolžili spominu svojih nekdanjih sodelavcev.

Popoldne se je pričela slovesnost, na kateri so praznovali krški nogometaši 30-letnico svojega kluba. Tov. Alfred Istenič je podal pregled dela krškega športnega kluba od njegove ustanovitve do danes ter vsem članom čestital k lepemu jubileju. Nato je sledila nogometna tekma med TVD »Partizan« Videm-Krško in mladinskim prvakom Slovenije ŠD »Rudarjem« iz Trbovelj. Zmagali so domačini s 5:2 (2:0). Gostje so prikazali zelo lepo igro, vendar so bili pred golom neodločni in niso izkoristili več priložnosti. Domače moštvo, ki je igralo zelo požrtvovalno, je izkoristilo vsako napako nasprotnikove obrambe in tako doseglo zmago. Tekmo je zelo dobro sodil sodnik iz Trbovelj. Nato je bila še spominska nogometna tekma KŠK Odl boy 1931 (modri) proti KŠK stari 1941 (rdeči). Prvi kot drugi so igrali zelo povezano in borbeno. Zmagali so modri z rezultatom 2:1 (1:0). Gole sta dala za modre Ivči Vanič st. in Pepi Preskar, za rdeče pa Marijan Serne.

Slavnosti se je udeležilo nad 300 gledalcev, ki so z zanimanjem sledili poteku obeh tekem in bodrili igralce.

S to prireditvijo so krški nogometaši častno proslavili 30-letnico nogometnega dela v svojem kraju. -a

Košarkarji rudarja uspešni

Preteklo soboto je bilo v Trbovljah dvoje zanimivih srečanj v košarki za prvenstvo Slovenije (vzhodna liga). Košarkarji »Rudarja« so se pomerili kar na dveh frontah in sicer z moško in žensko ekipo ŽSD »Celje«.

Ženska ekipa »Rudarja« je premagala Celjanke s 46:25 (15:13), prav tako je bila uspešna tudi moška ekipa »Rudarja«, ki je premagala goste z 69:53 (38:25).

Tudi v rokometu se je začelo

S tesno zmago je »Rudar« odločil prijateljsko srečanje s »Krimom« v svojo korist. V prvem polčasu so bili boljši Krimovci, ki so vodili z 8:6. Malo se je spremenila slika v drugem polčasu, toda moštvi sta se stalno menjavali v vodstvu.

Končni rezultat je bil 15:14 v korist »Rudarja«.

Košarka

VISOK PORAZ PROLETARCA V MARIBORU

Preteklo soboto je košarkarska ekipa »Proletarca« iz Zagorja gostovala v Mariboru in igrala proti ekipi »Branika« za prvenstvo Slovenije. Domačini so visoko porazili »Proletarca«, ki se je sicer boril požrtvovalno, toda tehnično je močno zaostajal. Končen izid 118:60 (57:29) je res malo previsok.

To pot v Ljubljani 5:2 za Odred

ODRED (Ljubljana) : RUDAR (Trbovlje) 5:2 (5:1)

Prejšnjo soboto je trboveljski »Rudar« gostoval v Ljubljani proti »Odredu«. Domačini so zmagali z dokaj visokim rezultatom 5:2. Ta gre na rovaš dobro razpoloženega napada »Odreda«, vendar tudi »Rudar« ni igral tako slabo, kot kaže končni izid, toda mnogo slabše kakor zadnjič v Ljubljani.

V nedeljo se prične že prvenstvo. »Rudar« bo igral proti »Tekstilcu« iz Oroslavja, medtem ko bo »Proletarec« iz Zagorja gostoval v Celju in nastopil proti »Kladivarju«.
ŽSD Celje

Pri rokometaših „Rudarja" ne gre preveč...

ŽŠD CELJE : RUDAR 14:11 (7:3)

Po tesni zmagi prejšnjo nedeljo proti »Krimu« iz Ljubljane smo že takrat opazili, da so pri »Rudarju« razne pomanjkljivosti. Rokometaši »Rudarja« so pa preteklo nedeljo proti Celjanom odpovedali oziroma bili zelo netočni v podajanju. Že sam prvi polčas s 7:1 govori o premoči gostov in tudi v drugem polčasu Rudarjevci niso mogli nadomestiti zamujenega.

Vremenska napoved za prihodnji teden

Sredi septembra močne, toda kratkotrajne padavine z ohladitvijo. V ostalem suho, povečini jasno in toplo vreme. Le okoli 9. septembra manjše poslabšanje vremena.

D. M. V.

Kinematografi

Potujoči kino okraja Trbovlje bo imel na sporedu od 8. do 12. sept. 1956 ameriški film »**VELIKA NOČ CASANOVE**«: dne 8. sept. ob 17. uri v Čečah, ob 19.30 v Trbovljah — Posetje (na prostem); 9. sept. ob 15. uri v Podkumu, ob 18. uri v Polšniku; 10. sept. ob 17. uri v Zidanem mostu, ob 19.30 v Loki pri Zid. mostu; 11. sept. ob 19. uri v Zagorju — Okrogarjevi kol.; 12. sept. ob 19. uri v Potoški vasi — Zagorje.

V mesecu septembru bomo predvajali še naslednje filme: »**V skalnatih globelih Kolorada**«, »**Kruh, ljubezen in ljubosumnje**« in »**Piroška**«.

Kino »Svoboda - Trbovlje II« bo predvajal 8. in 9. septembra ameriški barvni film »**ČLOVEK IZ ALAMA**«; 10. do 12. sept. ameriški barvni film »**VELIKA NAGRADA**«; 13. do 16. sept. ameriški barvni film »**ČRNI LABOD**«.

»Partizan« Sevnica: 8. in 9. sept. argentinski film »**OMADEŽEVANA**«; 15. in 16. sept. jugoslovanski film »**MILIJONI NA OTOKU**«.

Kino Brežice: 7. do 9. sept. amer barvni film »**NA DALJNEM SEVERU**«; 11. do 13. sept. amer barvni film »**ONA JE VEDELA, KAJ HOČE**«; 14. do 16. sept. amer. film »**TARZANOVA PRIJATELJICA**«.

Kino Brestanica: 7. do 9. septembra amer. barvna drama »**SNEG NA KILIMANDŽARU**«; 12. in 13 sept. braziljanska drama »**SINHA MOCA**«; 14. do 16. septembra indijski barvni film »**MANGALA — HČI INDIJE**«.

Obiščite **PORTOROŽ**

- biser slovenskega Primorja

Uprava hotelov **»HELIOS«, »PIRAN«, »BRISTOL«** in **»ISTRA«** vam nudi v jesenski sezoni prijetne počitnice v svojih lepo moderno opremljenih hotelih po izredno nizkih cenah. Penzion že od 600 dinarjev dalje. Odlična hrana, prvovrstna vipavska in istrska vina. Zveze iz vseh krajev Slovenije ugodne.

Skupinski izleti imajo še poseben popust!

Pohitite v lepih jesenskih dneh v Portorož!

Gostinsko podjetje »Potrošnik« Hrastnik

sprejme računsko

NATAKARICO

za gostišče Prapretno.

Plača po tarifnem pravilniku.

Nastop lahko takoj.

Vlogo poslati na gornji naslov.

Cenjeno prebivalstvo obveščam, da sem se preselil v kolonijo Tovarne Celuloze Videm-Krško, Nova Resa 9.

DR. MIROSLAV KRIŠTOFIČ
zdravnik.

Telefonski poziv preko Tovarne Celuloze.

OBVESTILO IZSELJENCEM POVRATNIKOM

Obveščeni smo bili, da so pri kanadskem finančnem ministrstvu še vedno neizplačani certifikati vojnega posojila (Wer Sawing), za katerega je bil med vojno vsak delavec oz. uslužbenec v Kanadi obvezan. (Tako imenovani Wer Sawing Fund 1941.—1945. leta.)

Med izseljenci-povratniki so še gotovo osebe tudi v področju občine Trbovlje, ki niso certifikatov (obveznic) izkoristile. Pozivamo vse, na katere se to nanaša, da se takoj zglasijo v uradu tajnika Občinskega ljudskega odbora Trbovlje (soba 14) zaradi posredovanja in informacij.

Tajništvo OLO Trbovlje

OBVESTILO

Kmetijska zadruga Brežice obvešča vse okoliške kmetovalce, da je dala v pogon električni mlin na Črncu za mletje vseh vrst žit in koruze v mlevske izdelke proti vrnitvi moke iz donesenih žitaric ali proti takojšnji zamenjavi.

Poleg mletja žitaric je možno s posebnimi stroji mletje detelje, koruznice, sena v krmilno moko. Prav tako smo pričeli čistiti semenska žita, katera tudi strokovno razkužujemo.

Priporoča se

Kmetijska zadruga Brežice

ČESTITKA

K poroki Milene Dolinšek in Marijana Preskar iz Vidma-Krškega čestita družina Ogoreve, Brežice — Pišece.

OBVESTILO

Vajenska šola za razne stroke v Trbovljah obvešča vse učence, da bo vpisovanje v šolo v torek, 11. septembra 1956, od 15. ure dalje v pisarni osnovne šole v Trbovljah II. Isto popoldne bodo na vajenski šoli tudi preizkusni izpiti.

Upraviteljstvo

OBVESTILO (Sejmi)

Obveščamo kmetovalce in odkupna podjetja, da lahko v septembru v območju občine Brežice naslednji sejmi: v Cerkljah ob Krki 10. sept. živinski in konjski sejem, v Kapelah pri Dobovi 17. sept. in v Pišecah 29. sept. živinski sejem. — Prodajalci in kupci — vabljeni!

PREKLIC

Preklicujem neresnične vesti, izrečene o Barbari Komat iz Trbovelj. — Drago Trninovič, Opekarna 7, Trbovlje.

M A L I O G L A S I

STAVBIŠČE 1000 m² v lepi, mirni okolici, blizu postaje Sevnica, ugodno prodam. — Naslov v upravi »Zasavskega tednika«.

ISKRENO SE ZAHVALJUJEM DOZ, podružnici v Krškem za izplačano zavarovalnino. — Ana Šantej, Trbovlje.

PRODAM ŽENSKI ŠIVALNI STROJ »SINGER«. Poizve se pri Rožmanu, Črnc, Brežice.

IŠČEM GOSPODINJSKO POMOČNICO. Naslov v upravi lista.

HRUŠKE ZA PREŠANJE IN VLAGANJE prodaja Goropevšek, Trbovlje, Klek št. 5.

21. AVGUSTA SEM IZGUBIL na poti od broda Brestanica do vasi Cesta nad Krškim listnico z denarjem in osebnimi legitimacijami na ime Franc Levičar, Senovo, in Ana Fakin, Senovo. Zraven so bile legitimacije SZDL in članske izkaznice Društva upokojencev in še druge listine. Poštenega najditelja naprošam, da mi vrne legitimacije in dokumente po pošti, denar in zadete srečke pa naj obdrži. — Franc Levičar, upokojenec, Senovo 52.

Radio Ljubljana v tem tednu

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 19.30, radijski dnevnik ob 22,10, oddajo „Želeli ste — poslušajte" ob delavnikih ob 14.40 ob nedeljah pa ob 14.15. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo vsak delavnik ob 12.30, „Naš jedilnik" vsak delavnik ob 6.20, oddajo „Dobro jutro, dragi poslušalci" (pester glasbeni spored) pa vsak delavnik od 5.00 do 7.00.

NEDELJA, 9. SEPTEMBRA

6.00—7.00 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov za prijetno nedeljsko jutro. 7.35 Zabavne melodije. 8,00 Otroška predstava — Asta Žnidaršič: Kraljična brez bisera (radijska igra). 8.35 „Pod vaško lipo" . . . (pisan spored slovenskih narodnih pesmi — izvajajo Zadovoljni Kranjci. Veseli godci, Planinski oktet, Danica Filipič, Grega Ložar, Franc Koren in August Stanko. 9.30 Še pomnite tovariši — Ivka Krizman: Tekstilni štrajk pred 20 leti. 11.15 Oddaja za Beneške Slovence. 11,35 Lahka glasba. 12.10 Opoldanski glasbeni spored. 13.30 Za našo vas. 16.30 Milan Merčun: Triglavska stena (reportaža). 16.45 Veseli zvoki. 18.00 Radijska igra — Arthur Miller: Smrt trgovskega potnika (ponovitev). 21.00 Športna poročila.

PONEDELJEK, 10. SEPTEMBRA

11.05 Opoldanski koncertni spored. 11.50 Za dom in žene. 12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Franceta Marolta in Matije Tomca. 13.15 Pisan spored zabavnih melodij. 14.30 Radijski leksikon. 16.00 Utrinki iz literature — Thomas Wolfe: Brooklyn poznajo samo mrtvi. 16.20 V svetu opernih melodij. 18.45 Kulturni obzornik. 20.00 S festivala „Praška pomlad".

TOREK, 11. SEPTEMBRA

8.00 Vokalni koncert skladb jugoslov. skladateljev. 8.50 Od melodije do melodije. 9.30 Tibor Sekely: Sin pragozda (prevedla Mara Černe). 11.45 Čeibanom — dober dan! (Josip Pavišič: Železniška nesreča). 12.00 Melodije iz filmov in revij. 14.30 Za dom in žene. 15.35 Slovenske narodne pesmi pojeta vokalni kvintet „Niko Štritof" in Ileana Bratuž, ki jo na harmoniko spremlja A. Stanko. 16.00 Utrinki iz literature — Milan Koblar: Zmagovalka. 18.00 Športni tednik. 18.50 Zunanje-politični feljton: Kam gre mala Evropa? 20.00 Pol ure za ljubitelje slovenskih narodnih pesmi. 20.30 Tedenski notranjepolitični pregled.

SREDA, 12. SEPTEMBRA

11.05 Simfonični plesi. 12.40 20 minut vam igra Kmečka godba. 13.15 Melodije za razvedrilo. 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 16.00 Utrinki iz literature — Milan Koblar: Zmagovalka II. 16.20 Popoldanski koncert. 18.45 Radijska univerza — dr. Branka Brzin: Poliomielitis — otroška ohromelost.

ČETRTEK, 13. SEPTEMBRA

11.05 Opoldanski koncertni spored. 12.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe. 12.40 V veselem ritmu. 13.35 Od arije do arije. 14.30 Turistična oddaja. 15.35 Slovenske narodne pesmi pojeta vokalni kvintet Anton Neffat in tenorist Lado Rakovec. 16.00 Utrinki iz literature — Voja Carić: Moj stric; Mirko Petrovič: Esperanto. 18.00 Iz naših kolektivov. 18.50 Domače aktualnosti. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti.

PETEK, 14. SEPTEMBRA

7.10 Zabavni zvoki. 8.00 V pesmi in plesu po Jugoslaviji. 9.30 Anton Aškerc: Stara pravda: 11.05 Popevke in ritmi. 11.50 Za dom in žene. 12.40 Skladbe za violino. 15.35 Pojeta ženski zbor Fr. Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja in mešani zbor Glasbene matice p. v. Cirila Cvetka. 16.00 Utrinki iz literature — Guy de Maupassant: Tako misli gospod polkovnik. 18.00 Novi filmi. 18.10 Odlomki iz italijanskih oper. 18.50 Družinski pogovori. 20.00 Reportaža z mednarodnega seminarja moderne glasbe v Darmstadtu. 20.30 Tedenski zunanje politični pregled.

SOBOTA, 15. SEPTEMBRA

11.05 Malo od včeraj in malo od danes. 11.45 Pionirski kotiček. 12.00 Opoldanski spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi. 12.40 Igra Mariborski instrumentalni ansambel. 14.30 Tedenski športni pregled. 16.00 Utrinki iz literature — Pesmi Branka Hofmana. 16.20 Koncert po željah. 18.15 Pojeta ženski vokalni kvartet in mešani zbor I. gimnazije iz Celja p. v. Egona Kuneja. 18.45 Okno v svet: Indonezija. 20.00 Veseli večer. 22.15—23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327,1 m.

Vsega po malem za vse

7 DNI PO SVETU

Nemirno Sredozemlje

Minuli teden po svetu je bil res poln zanimivih dogodkov, ki so pritegnili pozornost svetovne javnosti. Sicer pusto diplomatsko poletje je letos dokaj živopisno. Zlasti dva problema stojita na osrednjem mestu: sueški problem in ciprska kriza.

Prvo obdobje sueške krize je minilo. Na londonski konferenci ob pičli in enostranski udeležbi vsekakor niso mogli doseči kaj posebnega. Pomembnejše je dejstvo, da so v Londonu izbrali poseben odbor petih z avstralskim premierom Menziesom na čelu. Premier Naser je ta odbor v ponedeljek sprejel in zdaj vsakodnevno potekajo razgovori obeh strank. Premier Naser in Menzies sta doslej obrazložila svoji stališči. In napredek?

Zaenkrat še ni moč govoriti o kakšnih velikih uspehih na poti k pomiritvi okoli Sueza. Vendar pa so člani odbora petih izrazili upanje, da se njihova misija ne bo končala z neuspehom. V Kairu in drugod po svetu je vedno češče slišati glasove, da utegne priti do nove, širše konference vseh prizadetih držav, ki bi razpravljale o sueškem vprašanju. V tako konferenco je privolil tudi Egipt, ki kaže znamenja miroljubne in pametne politike. Žal pa so na Zahodu še vedno vodilni krogi, ki kairske sestanke in upanje v novo konferenco ovijajo v mrežo zakulisnih manevrov ter vojaških groženj in priprav. Takšne grožnje prav gotovo ne bodo koristile zbližanju gledišč, ki bi bilo v sedanjem položaju tako zaželeno.

S sueškim problemom povezujejo zdaj še ciprskega. Kakor da na tem skalnatem otoku še ni dovolj gorja, so v zadnjem času pričeli nanj pošiljati še francoske čete. Pravijo, da za vsak primer, ako bi bilo treba zavarovati francoske interese v Egiptu. Slab izgovor za odkrito vsak dan huje. Slab izgovor za grožnjo! Sicer pa je na Cipru vsak dan huje. Angleži so po neuspelem premirju, ki so ga trmasto zavrnili, pričeli z veliko gonjo proti voditeljem ciprske etnarhije. Ni jim dovolj, da so že pred meseci izgnali Makariosa ter tri druge dostojanstvenike. Pred dnevi so Makariosa še obtožili, da je bil vodja upornikov in aretirali etnarhijskega tajnika Kranidiotisa. In medtem, ko na otoku poka, so grška vlada in druge organizacije sklenile ponovno zahtevati, naj bi ciprsko vprašanje končno vendar že postavili na dnevni red letošnjega zasedanja Generalne skupščine. Velika Britanija se bo temu kajpada uprla, dejstvo pa je, da pred svetovnim javnim mnenjem ne bo mogla oprati svoje politike, ki je z ozirom na ciprski problem vse prej kot miroljubna.

Sredozemlje je res nemiren vrč, tudi, ako pogledamo na njegov zahodni del. Francoski premier Mollet se te dni odpravlja na novo potovanje v Severno Afriko, kjer naj bi poskušal rešiti alžirsko vprašanje. Vendar pa je njegova vlada vse premalo odločna, da bi krepko zaorala to ledino. Obljub izpred volitev še vedno ni izpolnila in kakor vse kaže, jih v bližnji prihodnosti tudi ne namerava. Reforme bi morale biti v sedanjem položaju široke. Francija pa ve, da bi se morala pri radikalnem reševanju tega problema posvetovati tudi z uporniki, ki imajo glavno besedo pri nacionalni osvoboditvi dežele. Dokler pa bodo francoske čete požigale po arabskih vaseh in pariška vlada trmasto zavračala vsakršna pogajanja s pravimi predstavniki dežele, ne bo prave rešitve. Tako je bilo v Maroku, podobno v Tunisu... Tudi v Alžiru ni drugačne poti...

Vesel posnetek po »žicah«...

Po katastrofi v Marcinellu

Nepozabna nesreča, ki se je zgodila 8. avgusta v belgijskem rudniku Marcinelle, je terjala 263 življenj. Ta katastrofa je pretresla ves svet. Belgijska vlada je imenovala na zahtevo belgijskih delavskih organizacij posebno komisijo, ki bo preiskala in ugotovila vzroke velike nesreče, čeprav je že iz dosedanjih raziskav jasno, da je prišlo do katastrofe zaradi pomanjkljivih tehničnih naprav. Med ponesrečenci je tudi nekaj Jugoslovanov, ki so prišli v Belgijo že pred vojno v večini pa so postali žrtve italijanski rudarji, ki jih je vsega skupaj v belgijskih rudnikih nad 50.000. Polovica teh je v znak protesta sklenila zapustiti delo v teh rudnikih, večina tamkajšnjih listov pa zahteva nacionalizacijo vseh teh obratov, da bi na ta način te čimprej mehanizirali in tako zaščitili ljudi.

Tudi visoka oblast Evropske skupnosti za premog in jeklo je sklicala svojo posebno sejo v Rimu, na kateri bo obravnavala izdelavo mednarodnega pravilnika za zaščito rudarjev pri delu.

Na sliki: Prizor, ki jih v teh žalostnih dneh v Marcinellu ni manjkalo.

Nad 200 žrtev je zahtevala nesreča v Marcinellu

PROSTOR ZA VSE LJUDI

Na Zemlji živi dve in pol milijardi ljudi. Število je veliko, toda ali si lahko predstavimo milijardo?

Zamislite si, da bi spravili vse ljudi v neki prostor. Ali mislite, da bi z njimi pokrili ozemlje naše Slavonije? Nikakor ne. Vse ljudi na svetu bi lahko stlačili v kocko, ki bi bila dolga, široka in visoka 800 metrov. Vsak človek (odrasel ali otrok) bi imel v tej kocki prostor, ki ga zavzame telo visoko 2 metra, široko in dolgo pa po 30 centimetrov. Tako kocko bi se dalo zgraditi in postavili bi jo lahko na čisto majhen prostor, saj bi ne potrebovala niti enega kvadratnega kilometra.

— — —

OPICA — DOMAČA ŽIVAL

Nobelov nagrajenec George Tompson namerava vzgojiti opice za delo. To idejo mu je dal neki lastnik plantaž na Malaji, ki je zdresiral nekaj opic za obiranje plodov. Tompson je izjavil, da se lahko priuči opica dela, ki bi ne bilo preveč enostavno in niti preveč zamotano, n. pr. za obiranje in prebiranje sadja. »Opica je edina žival,« pravi Tompson, »ki lahko poveže svojo oko z delom svojih rok in dela kombinacije, ki so potrebne za dobro opravljanje dela. Če je lahko človek udomačil govedo ali konja, zakaj bi ne mogel tudi opic vzgojiti za pomožne delavce?«

SEDEM BEOGRADOV

Prav gotovo vsak ve za ime našega glavnega mesta — Beograda, manj znano pa je najbrž to, da imajo to ime tudi nekatera druga mesta po svetu. Ime Beograd oziroma Belgrade ima med drugim tudi sedem mest v Združenih državah Amerike. Vsekakor čudno, ali ne?

IZZA KULIS DRUGE SVETOVNE VOJNE

Ženska, ki bi lahko preprečila osvoboditev Evrope

5 (Po magazinu »300 čuda«)

REVOLVERSKI DVOBOJ V GOZDU

Mlada žena se na ta klic obrne in ustreli iz revolverja na podoficirja dvakrat. Ker ga je zadela, je tudi ta odgovoril na njen ogenj. Ubil je špijonko na mestu. Pri njej so našli dokument, ki je bil ukraden pred nekaj urami...

Kdo je pripravil to žensko, da je postala špijonka?

In kako je mogla zavezniška tajna služba dopustiti, da je ta ženska prodrla do najvišjih vrst glavnega štaba?

Povest o nesreči družine njenega moža ni bila resnična. Ko je D. D. prišla v Anglijo, je bila vredna še vsega našega zaupanja. V Londonu je stopila v stik z nekim Spancem ali polameričanom — polšpancem, kateremu je uspelo prepričati jo, da je potrebno, da dela za sovražnika, obetajoč ji fantastične vsote.

Navedimo iz vsega neko zanimivo podrobnost: ta človek jo je prepričal z najmočnejšim argumentom, in sicer, da njena »izdaja« ne bo spremenila položaja, ker je Nemčija vsekakor vojno že izgubila. Nasprotno pa bo njej in njenemu možu omogočil, da bosta ostali del svojega življenja brezskrbno živela.

KAKO JE BIL DOKUMENT UKRADEN?

D. D. je vse preračunala z neverjetno hladnokrvnostjo in inteligenco. Vedela je, da je pisarna čakala na ta dokument iz Washingtona in vedela je tudi, kakšni podatki bodo v tej listini.

V začetku je samo mislila, da bi se samo seznanila z vsebino dokumenta in da ga nato v prepisu izroči svojemu sodelavcu, ki naj bi ga po radiu poslal dalje. Niti njena prijateljica niti kapetan I. K. nista imela najmanjšega suma.

Ko je videla, da dokument še ni prispel v glavni štab po kosilu, je D. D. prišla prvikrat (kar njena prijateljica ni upala priznati) okrog pete ure popoldne, nato pa ob pol osmih zvečer. Takrat pa je prišla na neverjetno predrzno misel: spremenila je številko štiri v pet in s tem dosegla, da je bila napisana ena kopija več, kot je bilo potrebno. To kopijo se ji je posrečilo spretno ukrasti.

V času, ko je naša zaseda zaustavila njen jeep, je bila špijonka le še kakšne pol ure oddaljena od mesta, dogovorjenega za sestanek. Njen sodelavec je moral hoditi dve uri po sovražnem ozemlju (z urejenimi potnimi listinami seveda) do kraja, kjer je bila tajna radijska postaja.

KAJ BI SE ZGODILO, ČE BI TATVINE NE BILI ODKRILI?

Tako bi se bilo zgodilo, da bi Nemčija okrog tretje ure zjutraj prišla do vesti velikanskega pomena, kot so: vse podrobnosti o izkrcavanju zavezniških enot, število teh sil in vse ostalo za primer potrebe. Če bi prišli na sled tatvine prepozno, bi bil general Eisenhower primoran spremeniti svoje načrte, kar bi v najboljšem primeru terjalo še nekaj tednov. Na drugi strani pa, če ne bi bili opazili ničesar neobičajnega pri prepisovanju tega dokumenta na stroj, bi se D. D. potem, ko bi si izmislila kakšno laž, s katero bi se opravičila kapetanu I. K. za svojo nekajurno odsotnost, naslednjega dne vrnila s svojega »službenega potovanja«, kakor da se ni zgodilo nič. Vrhovni general bi tedaj začel s svojim načrtom izkrcavanja, ki bi bil tragično propadel.

Ta neuspeh bi zadržal osvoboditev Francije za najmanj leto dni, kar bi Nemčiji omogočilo, da dokonča svoja tajna orožja in da morda vrže svojo prvo atomsko bombo na zavezniška tla. D. D. bi tedaj postala največji špijon te vojne, za katero bi bilo težko reči, kdaj in kako bi se končala.

— Konec —

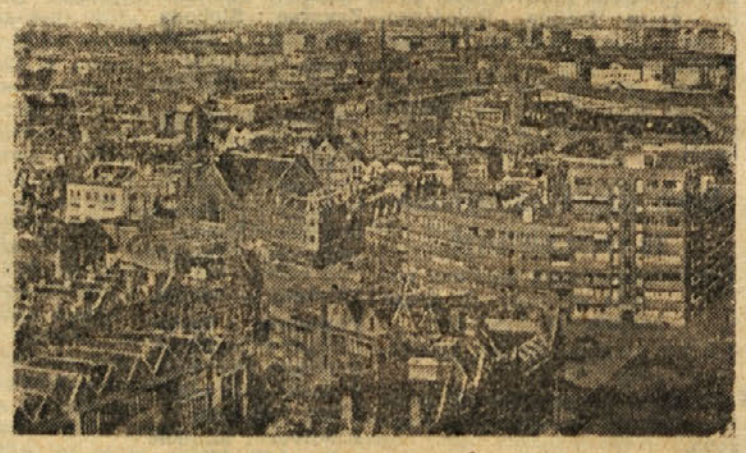

Rotterdam — panorama

V OBJEMU ZELENEGA PEKLA

HUERTO LOPEZ

ROMAN 26 Priredil Vlado Pečar

Streljanje v daljavi se je ponovilo. Poslali smo dva lovca v smer, v kateri smo domnevali nekoga iz naše odprave. Peoni niso nosili pušk, marveč mačete, moral je torej biti neki naš tovariš. Nestrpno smo čakali, kdo se bo pojavil.

Čez nekaj časa sta se lovca vrnila, med njima pa je junaško stopal s puško čez prsi profesor Machado. Niti pocenega groša nisem več dal za njegovo življenje, zdaj pa je stal živ pred nami. Planili smo razneženo k njemu, ga objemali in mu stiskali roko.

Obraz mu je bil ves pomazan od blata, suknjič pa je v čunjah visel od njega. Otresel se nas je in zahteval vode in kaj za pod zob, mi pa smo od vseh strani silili vanj z vprašanji in kar tekmovali med seboj, kdo bi mu podal prej kako stvar.

»Kje si se tako dolgo mudil?« Polkovnika Loosa so zanimale podrobnosti.

»Izgubil sem se,« je nedolžno odvrnil Machado in hitel pospravljati poslednji kos tortilje. »Potem me je pa napadel mravljinčar. Bežal sem pred njim, dokler nisem omagal ter s poslednjimi močmi splezal na drevo, na katerem sem prebil noč.«

»Ta je pa dobra!« se je zasmejal Ortega. »Ali ste slišali? Bežal je pred mravljinčarjem! Radoveden sem, kdo je pred kom bežal.«

»S kolom bi ga po glavi!«

»Zelo junaško, to se mora priznati!«

»Čemu pa si nosil puško s seboj?«

Profesor Machado se ni dal zmesti. Zanj se je stvar dobro iztekla, čemu torej naj bi se jezil. Za hip je sicer Machadova vrnitev razpršila naše skrbi, zato pa so se pozneje vrnile s podvojeno močjo. Mislili smo na odsotne člane naše ekspedicije in se zaman spraševali, kaj naj ukrenemo, ali naj ostanemo tu ali pa jih gremo iskat. Strah, da so živi in da ne najdejo poti do nas, mi pa ne storimo ničesar, nam ni dal miru in nas je držal v stalni napetosti.

Polkovnik Loos je sklical zbor in se je pošteno porazgovoril z nami. Kar ni še nikoli storil, to je napravil sedaj. Vprašal nas je za svet. Strinjali smo se, da je treba še enkrat poslati polovico lovcev nazaj na prizorišče našega spopada z osami. Ponoči pa smo nameravali prižgati velik ogenj, ne oziraje se na to, da bi nas mogli izslediti divjaki. Nanosili smo veliko suhljadi, vej in manjših debel, razsekali panje in po večerji razpihali ogenj. Dolgi ognjeni jeziki so šinili kvišku in krvavo obsvetili naše šotore.

Spravili smo se k počitku. Trudil sem se zaspati, toda še v polsnu sem nehote prisluškoval prepiru med dr. Vego in Palencio v sosednjem šotoru. Vzrok prepira je bila neumnost Loosovega poskusa, najti izgubljene člane v džungli.

»Trapasto govoričenje —« sem pomislil in si potegnil odejo čez glavo.

Izgledalo je, da so tičale v tem kosu džungle same pasti za nas. Izmed šestih v gozd poslanih lovcev se jih je pet vrnilo brez vsakega uspeha, poklapanih in tako razkačenih, da z njimi ni bilo več kaj početi. Povedali so, da niso našli ničesar, nato pa so se zarili v šotor in zasmrčali. Pustili smo jih pri miru ter se lotili pregledovanja naših zalog orožja. Orožja smo imeli še dovolj, zlasti nabojev. Večino naše prtljage so sestavljale znanstvene zbirke, razporejene po zabojih in pločevinastih škatlah. Vse, kar nismo nujno potrebovali, smo odvrgli. Ta sklep je marsikoga izmed nas hudo presenetil, vendar ni šlo drugače, morali smo se mu pokoriti. Uvideli smo, da je imel polkovnik Loos prav. Peonov je bilo premalo, da bi zmogli ves naš tovor, nas pa ravno toliko, da smo s težavo nosili naše osebne stvari, kaj šele, da bi se po nepotrebnem obremenjevali z balastom, ki ga je bilo preveč. Porabili smo ves dan, da smo spravili v red naše zbirke in izločili nepotrebne stvari.

Dva dni smo prebili v tem taborišču, dvakrat po štirinajvajset ur, ponoči pa smo kurili ogenj, ne da bi od tega imeli kakršni koli uspeh. Nato smo klavrno oprtali vsak svojo kramo in nadaljevali pot.

Ko smo se tega najmanj nadejali, nas je zapustil doktor Aleman. Mučila nas je že nekaj dni huda driska, ki se je pri nekaterih sprevrgla v krvavi izliv. Spričo prazne ročne apoteke dr. Vege ni bilo misliti na kako izboljšanje tega stanja. Vsak hip je kdo počenil in se z bolestnim stokom izmebil svojih izločkov. Dr. Aleman si že sploh ni več upal zapeti hlač. In nato je obležal, začel blesti, dobil hudo vročino ter umrl. Pokopali smo ga takoj, tiho, brez besed...

Pol ure pozneje smo izgubili nekega peona. Bila sta ga sama kost in koža. Pokopali smo ga zraven Alemana.

»Škoda peona —« sem dejal. Ortega pa me je zavrnil: »Raje reci: škoda Fernanda Alemana! Bolje bi bilo, da sem umrl jaz ali kdorkoli drug, njegova izguba je za znanost nenadomestljiva.«

Razumel sem ga. Naša Akademija je premogla samo enega Alemana. Lahko sem si predstavljal, kako bo odjeknila njegova smrt po svetu! Se vedno sem verjel, da se bomo izkopali iz zagate, v katero smo zašli, čeprav priznam, da sem poznal ure, ko sem resnično dvomil v to.

»Mnogo jih je že požrl Zeleni pekel —« je zamišljeno dejal polkovnik Loos in zasadil na Alemanov in peonov grob grobo iztesan križec iz vej.

Preden smo odšli, sem še enkrat pogledal na sveži gomili. Začudil sem se. Na njej je sključen v dve gube ležal na pol slepi inženir Ariosto. Opozoril sem polkovnika Loosa in tekel nazaj ponj. Ni me hotel poslušati.

»Bolje da tukaj umrem, kakor da pridem slep v Rio.«

»Nę bodi neumen, čim prej se vrnemo, tem bolje za tvoje oko. V bolnišnici te bodo hitro pozdravili.«

»Bolje? Mar ne veš, da mi tudi na tem očesu peša vid?«

Premolknil sem, potem pa vprašal, kaj pravi dr. Vega. Nič pametnega mi ni hotelo priti na um, s čimer bi ga lahko potolažil.

»Vega je norec.«